УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ЄВРОПЕЙСЬКИХ І СХІДНИХ МОВ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Робота допущена до захисту
зав. кафедри
Зінукова Наталія Вікторівна
д. пед. н., професор

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ ПУБЛІЧНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВИСТУПІВ З УКРАЇНСЬКОЇ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ (НА ПРИКЛАДІ ПРОМОВ В. ЗЕЛЕНСЬКОГО)

Здобувача 2-го курсу,
групи ПР-22-1м
Самосієнко Яна Ярославовича
ОПП Переклад (англійська)
Спеціальність 035 Філологія
Керівник кваліфікаційної роботи
Зінукова Наталія Вікторівна
доктор педагогічних наук, професор

Дніпро
2024

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ЄВРОПЕЙСЬКИХ І СХІДНИХ МОВ ТА ПЕРЕКЛАДУ

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Зав. кафедри Зінукова Н.В.
д. пед. наук, професор
«__04___» __вересня_____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу
здобувачу денної форми навчання
освітнього ступеня «магістр» ОПП «Переклад (англійська)» спеціальності
035 Філологія
Самосієнку Яну Ярославовичу

Тема кваліфікаційної роботи **Проблема перекладу публічних політичних виступів з української на англійську мову**
(на прикладі промов В. Зеленського)

Керівник кваліфікаційної роботи Зінукова Наталія Вікторівна, д. пед. н., професор

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи		Підписи
		за планом	фактично	
1	Закріплення керівника кваліфікаційної роботи	04.09.2023	04.09.2023	
2	Вибір та обговорення теми кваліфікаційної роботи	04.09. 2023	04.09. 2023	
3	Остаточне затвердження теми кваліфікаційної роботи	24.10. 2023	24.10. 2023	
4	Одержання завдання на кваліфікаційну роботу у наукового керівника	04.09. 2023	04.09. 2023	
5	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	18.09. 2023	18.09. 2023	
6	Виконання першого розділу	25.10. 2023	25.10. 2023	
7	Виконання другого розділу	30.11. 2023	30.11. 2023	
8	Виконання третього розділу	15.12. 2023	15.12. 2023	
9	Оформлення висновків і рекомендацій	30.12. 2023	30.12. 2023	
10	Оформлення роботи, одержання відзиву	08.01.2024	08.01.2024	
11	Попередній захист кваліфікаційної роботи	20.12.2023	20.12.2023	
12	Захист кваліфікаційної роботи	14-16.01. 2024	14-16.01.2024	

Дата видачі завдання «04» вересня 2023 р.
Здобувач _____
Керівник кваліфікаційної роботи _____
Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р. Зав. кафедри Н. В. Зінукова

ВІДГУК КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну роботу магістра за темою

Проблема перекладу публічних політичних виступів з української на англійську мову (на прикладі промов В. Зеленського)

здобувача ____2__ курсу

ОПП Переклад (англійська) **Самосієнка Яна Ярославовича**

(прізвище,ім'я та по батькові)

Оцінка окремих складових кваліфікаційної роботи:

1. ***Оформлення роботи*** (не більше 10 балів) - ____10_____ (відповідність оформлення кваліфікаційної роботи встановленим університетом вимогам: кількість сторінок; оформлення титульного листа, рисунків, таблиць, діаграм, посилань, списку літератури тощо)

2. ***Своєчасність подання окремих елементів роботи керівн*ику** (кожний своєчасно поданий елемент дає по 5 балів, не більше 20 балів) - _____20_____

3. ***Теоретичний та аналітичний аспекти роботи*** (не більше 25 балів) з них:

- ***Структура та логічність побудови роботи*** - _____5_____ (відповідність змісту назви теми, наявність та зміст Вступу; виділення 3-4 глав, в кожній із яких – по 2-3 параграфи, наявність та зміст Висновків, логіка побудови роботи в цілому та в межах окремих розділів)

- ***Фактичний матеріал*** - _____5_____ (наявність фактичного матеріалу, в тому числі зібраного здобувачем за допомогою лінгвістичного аналізу

- ***Використання лінгвістичних методів аналізу*** - ___5_____

- ***Використання літератури*** - _____5_____ (масштаби представлення в роботі сучасних досліджень даної проблематики, критичність аналізу публікацій та підходів, представлених в літературі та інших інформаційних джерелах)

- ***Повнота та деталізація*** (ступінь повноти та деталізації при розкритті основних аспектів теми роботи) _____***5***_____

4. Практична реалізація результатів дослідження *(не більше 20 балів)*
- _____20_____
(наявність та ступінь обґрунтованості рекомендацій та пропозицій, викладених в роботі та відбиваючих власний погляд студента)

5. Оцінка попереднього захисту (не більше 25 балів) _____25_____

Додаткові думки та загальний висновок керівника_____
Робота повністю відповідає встановленим вимогам і допущена до захисту_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Загальна оцінка (не більше 100 балів) _____100 (А)
Дата оформлення відгуку ____05 січня 2024 року_____

КЕРІВНИК
кваліфікаційної роботи
Зінукова Н.В.
Д.пед.н., професор
_____ _____
(підпис)

(П.І.Б. керівника,
вчений ступінь,
наукове звання)

АНОТАЦІЯ

Дана дипломна робота присвячена дослідженню проблематики перекладу публічних політичних виступів з української на англійську мову.

У роботі було проведено комплексний, обґрунтований аналіз теоретичного матеріалу стосовно явищ політичного дискурсу та публічних політичних промов промов, розглянуто характерні для цього виду текстів засоби мовного вливу на різних лінгвістичних рівнях, оцінено рівень доцільності та точності використання тих чи інших перекладацьких інструментів під час роботи із текстами президентських промов, запропоновано власні варіанти передачі певних проблематичних моментів.

Робота складається зі вступу, трьох розділів (теоретичного, аналітичного та практичного), висновків списку використаних джерел та додатку.

Ключові слова: політичний дискурс, публічний виступ, політична промова, проблема перекладу, засоби мовного впливу.

SUMMARY

This thesis is devoted to the study of the problems of translating public political speeches from Ukrainian into English.

The work provides a comprehensive, well-grounded analysis of theoretical material on the phenomena of political discourse and public political speeches, examines the means of linguistic influence at different linguistic levels characteristic of this type of text, assesses the level of expediency and accuracy of using certain translation tools when working with texts of presidential speeches, and offers its own variants of conveying certain problematic points.

The paper consists of an introduction, three chapters (theoretical, analytical and practical), conclusion, a list of sources and an appendix.

Keywords: political discourse, public speech, political speech, translation problem, means of linguistic influence.

ЗМІСТ

ВСТУП 8

РОЗДІЛ І ЛІНГВІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ТА ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ 11

1.1. Визначення поняття дискурсу 11

1.2. Політичний дискурс: функції, типи і жанри політичного дискурсу ... 14

1.3. Публічний політичний виступ як функціональна одиниця політичного дискурсу 20

1.4. Лінгвістичні особливості політичного публічного виступу 22

1.5. Особливості перекладу публічних політичних текстів 26

РОЗДІЛ ІІ ЗАСОБИ МОВНОГО ВПЛИВУ У ПРОМОВАХ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО 31

2.1. Загальна характеристика промов Володимира Зеленського 31

2.2. Синтаксичні засоби мовного впливу 33

2.3. Лексико-семантичні засоби мовного впливу 36

2.4. Структурно-композиційні засоби мовного впливу 43

2.4. Стилістичні засоби мовного впливу 48

РОЗДІЛ ІІІ ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ ЗАСОБІВ МОВНОГО ВПЛИВУ У ПРЕЗИДЕНТСКИХ ПРОМОВАХ 56

3.1. Передача синтаксичних засобів мовного впливу 56

3.2. Передача лексико-семантичних засобів мовного впливу 60

3.3. Передача структурно-композиційних засобів мовного впливу 66

3.4. Передача стилістичних засобів мовного впливу 71

ВИСНОВКИ 77

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 80

ДОДАТКИ 87

ВСТУП

Зміни у політиці держави, політичні потрясіння, зміни політичного устрою або режиму – все це неминуче відбивається на житті суспільства та привертає його увагу до політичного життя спільноти. Політичний дискурс виступає в якості відображення суспільно-політичного життя тієї чи іншої країни, ретранслює елементи культури, загальні й специфічні цінності. До цієї галузі соціальних комунікацій привертається увага представників багатьох професій, наукових дисциплін, а також широкого загалу громадян. У сучасній лінгвістиці останніми десятиліттями спостерігається стрімке зростання цікавості до вивчення політичної комунікативістики та політичного дискурсу. Насамперед це пов'язано із пожвавленням політичного життя як України, так і світу, загострення політичної боротьби та повномасштабного вторгнення на територію нашою країни з боку російської федерації. Беззаперечно, ці фактори є серйозними причинами постійних змін у мовній парадигмі політичного дискурсу. Таким чином, між мовою та політикою завжди існував тісний зв'язок, адже у політичній комунікації мова є найпотужнішим інструментом взаємодії.

Методологічну основу даної роботи становлять наукові праці Т. ван Дейка, Е. Бенвеніста, Ю. Габермаса, П.Серіо, Є. Шейгал, Н. Арутюнової, Г. Почепцова, А. Чудінова та інших.

Актуальність теми дипломної роботи підтверджується її відповідністю сучасним напрямам наукового аналізу в перекладознавстві, значенням для побудови методик наукового аналізу перекладу загалом, практичною спрямованістю. Про відповідність обраного напряму сучасним науковим парадигмам свідчить той факт, що питання перекладу текстів політичного дискурсу наразі має особливе значення.

На нашу думку, висвітлення даної проблематики в науці наразі є недостатнім та існування різноманітних підходів до трактування політичного дискурсу лише підсилює важливість глибшого опрацювання заданої тематики.

Дослідження поданої теми допоможе більш ґрунтовно осмислити механізми перекладу текстів політичного спрямування. Практичний аспект актуальності дослідження обраної теми не викликає сумнівів, оскільки збільшення арсеналу практичних рекомендацій та довідників для перекладачів у жодному разі не буде зайвим.

Об'єктом дослідження є україномовний політичний дискурс.

Предметом дослідження є політичний виступ як елемент україномовного політичного дискурсу та проблеми перекладу англійською мовою.

Метою даної дипломної роботи є дослідження шляхів передачі різних елементів політичної промови у сучасному україномовному політичному дискурсі. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- розгляд поняття політичного дискурсу та його місця у системі дискурсів;
- розгляд поняття публічного дискурсу, як одного із елементів політичного дискурсу;
- загальний огляд специфіки лексики та термінології, синтаксичних особливостей, риторичних засобів та стилістичних прийомів, використання мовних засобів переконання та маніпуляції;
- окреслення проблем та труднощів при перекладі політичних виступів;
- розгляд структурних компонентів публічного політичного виступу на лінгвістичних рівні;
- пропозиція шляхів вирішення проблемних аспектів.

Метод дослідження: метод дискурсивного аналізу (для аналізу мовного середовища у якому функціонують політичні тексти), описовий метод (для опису особливостей функціонування окремих мовних одиниць у тексті), зіставний метод (для системного порівняння української та англійської мов з метою виявлення відмінностей між ними), метод кількісного аналізу (для підрахування відсоткового співвідношення присутності окремих видів досліджуваних одиниць у матеріалі) та метод графічної інтерпретації (для графічного зображення виведеного співвідношення).

Наукова новизна полягає у виявленні лінгвостилістичних особливостей політичних промов та способах їхньої передачі з української на англійську мову.

Матеріалом дослідження є україномовні тексти політичних промов В. Зеленського.

Теоретичне значення роботи обумовлено дослідженням політичних промов президента України, з використанням аналізу особливостей перекладу промов у політичному дискурсі на англійську мову.

Практичне значення роботи представляє собою матеріали і результати роботи, які можуть бути використані на заняттях з практики перекладу англійської мови, у курсі «Порівняльна лексикологія англійської та української мов».

Апробація роботи: матеріали дипломної роботи були опубліковані у формі тез в рамках Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «Молодь України в контексті міжкультурної комунікації», яка проводилася в Університеті імені Альфреда Нобеля.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків, списку використаних джерел та додатку.

РОЗДІЛ І
ЛІНГВІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ТА ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ

1.1. Визначення поняття дискурсу

Формування когнітивно-дискурсивної парадигми в сучасній науці зробило дискурс предметом уваги не лише лінгвістів, а й філософів, психологів, літературознавців, етнографів, спеціалістів зі штучного інтелекту тощо. Термін «дискурс» сьогодні є одним із найпоширеніших, але навіть серед лінгвістів не існує єдиної думки щодо його визначення, оскільки, використовуючи його, дослідники часто виходять із полярних позицій. [33]

Популярність проблеми дискурсу набула стрімкого росту на рубежі 80−90-х років. Першочергово, вчені намагалися відшукати оригінальне значення у латинській мові. За інформацією Вільного тлумачного словника дискурс (від лат. discursus) – блукання; споріднене з французьким discours мовлення та німецьким diskurs - мовлення; українською «дискурс» - спосіб (чи умови) мовлення у поєднанні зі змістом висловлюваного. [3]

У якості лінгвістичного терміна слово “дискурс” вперше було вжите З. Гаррісом у 1952 році у статті, котра була присвячена аналізу мови реклами. [20]

Після аналізу десятків джерел було визначено, що одним із найпопулярніших, однак, на нашу думку, певною мірою абстрактним та поетизованим, є тлумачення терміну Н. Арутюновою. Дослідниця описує дискурс, як “занурений у життя” текст, що вивчається разом з тими “формами життя”, які формують його: репортажі, наукові конференції, інтерв’ю, бесіди, наукові конференції, бесіди, тощо. Саме тому дискурс слід досліджувати в прагматично-ситуативному, ментальному та інших аспектах. Прагматично-ситуативний аспект такого дослідження полягає у з’ясуванні зв’язності дискурсу, його комунікативної адекватності. Ментальний аспект передбачає вивчення впливу етнографічних, соціокультурних, психологічних умов на стратегії генерації та розуміння дискурсів у “живому мовленні”. [30]

Вчені характеризують дискурсу, як завершене, цільне та зв'язне явище, тобто таке, що володіє всіма властивостями тексту. Дискурс розглядають одночасно і як процес, і як результат (у вигляді фіксованого тексту). Таким чином, учені наголошують на тому, що важливою рисою дискурсу в широкому значенні є його співвіднесеність із конкретними учасниками акту (мовець та слухач), а також наміром мовця впливати на читача. Отже, у лінгвістиці дискурс трактують як концепт, котрий включає в себе динамічний процес мовної діяльності та її результат. [17]

Ґрунтуючись на поданих вище визначеннях складається уявлення, що найважливішими особливостями дискурсу слід вважати те, що дискурс є поєднанням лінгвального і позалінгвального в комунікації з усним спілкуванням як обов'язковим компонентом.

Сучасний лінгвістичний аналіз дискурсу передбачає вирішення питань про класифікацію, типи і різновиди дискурсу. Проблема диверсифікації дискурсу, його варіативності, і, відповідно, його класифікація становлять найважливіше теоретичне питання у дискурсивному аналізі. [20]

Варто відзначити два види дослідження дискурсу: когнітивно-дискурсивний та комунікативно-дискурсивний. Це протиставлення підходів зводиться до розрізнення семантики і прагматики знака. У цьому контексті семантика дискурсу трактується як «сукупність намірів та пропозиційних установок у спілкуванні, а прагматика - як способи вираження відповідних намірів та установок».

На сучасному етапі лінгвістичних досліджень серед відмінностей між текстом та дискурсом вчені також наголошують на динаміці останнього та статиці першого. [33]

Однак, в результаті аналізу наявних матеріалів, ми вважаємо доречним висунути гіпотезу, що і текст, і дискурс в дійсності є динамічними одиницями, адже текст, як інструмент актуалізації дискурсу, трансформується та адаптується відповідно до змін у дискурсі.

Ф. Бацевич говорить, що дискурс - це тип комунікативної діяльності, інтерактивне (і трансактивне) явище, яке має різні форми вияву (усну, писемну, внутрішню, паралінгвальну), відбувається в межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями і тактиками учасників спілкування, представляє собою складний синтез когнітивних, мовних і позамовних (соціальних, психічних, психологічних тощо) чинників, які визначаються конкретним колом «форм життя», має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів. [2, с. 138]

М. Стаббс у своїх працях виділив 3 головні характеристики дискурсу:

– у формальному відношенні - це одиниця мови, що перевищує обсяг речення;

– за змістом дискурс пов’язаний із використанням мови в соціальному контексті;

– за своєю організацією дискурс інтерактивний, тобто діалогічний. [33]

У статті В. Кудлача згадуються визначення за Ю. Габермасом, який вбачав основною і єдиною метою дискурсу як виду мовної комунікації – досягнення взаємного розуміння, що передбачає раціональне, критичне осмислення цінностей, норм, правил соціального життя. [7]

У висновку до своєї публікації Герасімова О.М. цитує визначення К. Серажим, яка зазначає, що дискурс це «складний соціолінгвістичний феномен сучасного комунікативного середовища», який, по-перше, визначається його соціокультурними, політичними, прагматично ситуаційними, психологічними та іншими факторами, а по-друге, має «видиму», тобто лінгвістичну (зв’язний текст або його семантично значущий і синтаксично повний фрагмент) та «невидиму», тобто екстралінгвістичну (пізнання світу, думки, орієнтири, мета адресата, необхідна для розуміння цього тексту) структуру і, по-третє, характеризує за спільністю світ, який «будується» під час розвитку дискурсу його відтворювачем (автором) та інтерпретується його одержувачем (слухачем, читачем тощо). [8]

Класик критичного дискурсивного аналізу Т. ван Дейк зазначає, що дискурс є доволі складною комунікативною полією, котра включає ряд дійових осіб, котрі виступають у якості мовця та слухача (й інших ролях), і беруть участь у комунікативному акті в певному середовищі, у певний час та певному місці й за певних обставин з урахуванням й усіх інших особливостей контексту. За формою такий комунікативний акт може бути письмовим та усним, а також поєднувати вербальні та невербальні складові. [38, с. 193]

Саме теорія нідерландського лінгвіста вважається найавторитетнішою.

1.2. Політичний дискурс: функції, типи і жанри політичного дискурсу

Прояви політичного дискурсу досліджуються в рамках різних галузей соціо-гуманітаристики, в руслі різних дослідницьких підходів. Політологи намагаються виокремити саме політичне звучання дискурсу та його вплив на політичні процеси; а у філології розглядають політичний дискурс як будь-який інший текст, вочевидь, у першу чергу торкаючись закладених у них політичних та ідеологічних інтенцій. Так, спеціалісти з лінгвістичної та політичної науки співпрацюють та розвивають окрему галузь філології – політичну лінгвістику, яка на основі аналізу мовних особливостей поведінки політиків досліджує співвідношення властивостей дискурсу з концептами «влада», «вплив», «авторитет». [1]

Суперечливість самого поняття дискурсу екстраполюється і на визначення сутності терміну політичного дискурсу, а також сприяє розвитку множинних підходів до вивчення цього явища.

Так, розглянемо два великих найбільш поширених напрями дискурс-аналізу – філософський та філологічний. Філософський має на меті аналіз повсякденної мови і пов’язаний із герменевтикою. Представники філологічного напряму завжди опиралися на використання лінгвістичних методів аналізу. Більшість праць, котрі присвячені аналізу політичного дискурсу, належать до галузі лінгвопрагматики, де аналізуються численні мовні засоби, котрі

використовуються для того, аби формувати у читача ідеологічне спрямування. Дослідження політичного дискурсу з лінгвістичної точки зору є порівняно новими. Зацікавлення лінгвістів стосуються парафрази і синонімічності, аргументації і синтаксису, лексики, нарративних функцій, риторики, семіотики, відмінкової граматики, антропології та соціолінгвістики. Цими проблемами займалися П. Анрі, П. Ашарда, Р. Барт, Є. Верона, К. Гільомен, Ж. Зайдель, Р. Муньє, Р. Моро, М. Пешо, Ж. Пуату, Ж.-П. Фейє. [18]

Як зазначалося вище, на сьогодні відомо чимало розвідок щодо проблем дискурсу загалом та політичного дискурсу зокрема, але єдиної думки та єдиного потрактування цих понять до цього часу не існує. О. Ковальова справедливо зазначає, що численність та різноспрямованість робіт у цій сфері інколи приводить дослідників до думки, що створення стрункої системи трактування політичного дискурсу не є теоретично можливим. Однак, можна назвати ряд студій, у яких досить ґрунтовно проаналізовано та подано узагальнені міркування щодо політичного дискурсу, зокрема це роботи К. Сережим (2002), Л. Нагорної (2005), Т. Ващук (2007), Н. Кондратенко (2007), О. Зарецького (2009), О. Селіванової (2011), О. Олексієвець (2012), Н. Шевчук (2013), Л. Стрій (2015) та ін. [23]

Основи теорії політичного дискурсу були закладені представниками кембриджської та оксфордської філософських шкіл у 50-ті рр. XX ст., які аналізували лінгвістичний контекст громадської думки. Його дослідженню присвячені праці зарубіжних науковців: Т. ван Дейка, Р. Барта, Л. Філіпса ін.; а також вітчизняних – В. Карасика, С. Кривенко, О. Луньової, В. Павлуцької, І. Петренка, О. Януша та ін. [5]

За уточненням Ф. Бацевича, політичний дискурс «… спрямований на майбутній контекст… Майбутні контексти вигідні: їх важко заперечити, неможливо на даний час перевірити. Політичний дискурс моделює інтереси суспільства, тобто він формується авторами і «споживачами», оскільки їх очікування і бажання «вмонтовані» в нього». [2, с. 142]

Політичні тексти актуалізуються в процесі політичної комунікації, проте сам політичний дискурс не є процесом. Він є складною символічною дійсністю, в якій функціонує політична сфера. У цьому саме і полягає суттєва відмінність між цими поняттями. Перше (політична комунікація) – це процес; друге – тематична мережа політичних текстів, об'єднаних однією темою, що детермінує взаємозв'язок дискурсу з прагматичними, соціологічними, психологічними, культурними, лінгвістичними та іншими площинами. Тобто слід розуміти, що дискурс є лише символічною реальністю, яка виникає в процесі комунікації, а не самою комунікацією. [26]

Л. Нагорна наголошує, що політичний аспект поняття «дискурс» найточніше віддзеркалює його визначення як різновиду мовної комунікації, а також семантичного простору, в якому проходять апробацію політичні смисли. У широкому розумінні дискурс може розглядатися як механізм узгодження персонального, соціального і культурного знання. У більш вузькому, прикладному аспекті, він зосереджується на аналізі мовного спілкування і окремих текстів, промов, інтерв'ю.

Узагальнене визначення політичного дискурсу знаходимо в роботі К. Серажим: це текст, зумовлений ситуацією політичного спілкування. [7]

Дискусійним залишається питання щодо меж політичного дискурсу. Діапазон думок фахівців варіюється від дуже вузького розуміння його меж до дуже широкого. Так, А. Баранов і Е. Казакевич вважають, що політичний дискурс має бути обмежений інституційними формами спілкування.

Приклади дефініцій політичного дискурсу можна множити, проте, за всієї різноаспектності підходів можна виділити його ключові елементи, які незмінно привертають увагу дослідників. Це текст, екстралінгвістичний контекст його утворення, наявність адресанта й адресата. Політичний дискурс постає у якості комплексного феномену, як комунікативний і ментальний процес, що приводить до утворення тексту. [23]

За формами політичний дискурс існує в усному та письмовому вигляді. Усна форма (публічний виступ політиків високого рангу, їх інтерв'ю, виступ на

радіо та телебаченні, пресконференції, парламентські дебати, блоки політичних новин в теле- і радіопередачах) оформлених на основі риторичних традицій, розроблених в античні часи. Усна форма політичного дискурсу особова, оскільки за нею стоїть індивідуальність. Аргументація в такому випадку приймається в єдності вербального, невербального і екстралінгвістичного.

Письмова форма охоплює не тільки обширну документацію (договори, домовленості, протоколи), а також і пресу (секції, відведенні для розміщення політичних фактів), а також політичну рекламу (головним чином, плакати). [1]

Згідно з висновками, поданими у роботі Ю. Сердюка, політичний дискурс є ніби гібридним лінгвістичним явищем, котре поєднує в собі риси різних стилів мовлення (офіційно-ділового, суспільно-політичного, наукового і стиль художньої літератури. [33]

Надалі доречно розглянути основні функції політичного дискурсу.

Першочергово варто зазначити, що загальна мета політичних текстів – схилити авдиторію на свій бік, зацікавити та привернути її увагу. [20]

Тобто політичний дискурс виступає своєрідною ареною на якій відбувається боротьба за владу.

Д. Грейбер визначив такі функції політичного дискурсу, як:

1. Поширення інформації.

2. «Встановлення теми політичного мовлення».

3. Проекція на майбутнє та минуле, яка ґрунтується на усвідомленні фактів минулого та прогнозуванні майбутнього (що узгоджується із позицією Ф. Бацевича). [33]

До основних функцій політичного дискурсу також можна віднести:

- мобілізаційну (залучення адресата до ціннісних та ідеологічних преференцій виборців із використанням емоційного компоненту);
- маніпулятивну (яка ґрунтується на спотворенні інформації стосовно насущних проблем суспільства із ціллю розпалювання ворожнечі між опозиційними групами);

- ідеологічну та корпоративну (полягають у висвітленні основних позицій політичної сили з метою показу власних особливостей);
- функція привернення уваги до тексту чи зображення (має на меті залишити відбиток у пам'яті отримувача повідомлення за допомогою яскравого слогану чи зображення.).

Проте, Л. Нагорна зазначає, що на практиці надмірна експресивність політичних дискурсів здатна руйнувати ідентифікаційний простір, зводячи нанівець як їхню інформаційну, так і мобілізаційну функції. [7]

Таким чином, варто встановити, що саме функціональний підхід до вивчення політичного дискурсу передбачає аналіз функцій дискурсу, що дає можливість вивчати функції мови політики у соціокультурному та мовному контекстах. Питання про функції мови так чи інакше цікавить багатьох мовознавців, філософів та психологів, проте єдності думок з цього питання сьогодні не досягнуто. [33]

Жанрова специфіка політичного дискурсу також перебуває на стадії активного узагальнення, залучуючи до роботи як європейських, так і вітчизняних дослідників.

Пропонуємо спиратися на роботу О. Ковальової, котра наводить позицію Н. Кондратенко, за думкою класифікацію типів політичного дискурсу можна вивести за такими чинниками:

1) за формою (усні та писемні)

2) за чинником мовця (адресантно-прямі та опосередковані)

3) за метою (інформативні, спонукальні, іміджеві, мотиваційні, експресивні)

4) за чинником адресата (особисто та масово адресовані)

5) за сферою функціонування (телевізійний, газетно-журнальний, радіо, рекламний політичний дискурс.) [23]

Н. В. Кондратенко також пропонує поділяти мовленнєві жанри у політичному дискурсі на п'ять груп:

1) презентаційно-іміджеві - складають основу політичного дискурсу і становлять обов’язковий комплекс текстів, потрібних для участі мовця в політичній діяльності й представлені слоганом, програмою та біографією.

2) інформативні - вони є подібними до журналістських та повідомляють оперативну інформацію, проте на противагу медійним текстам мають оптимізований характер. Сюди відносимо такі мовленнєві жанри, як повідомлення, заява та інтерв’ю.

3) ритуальні - тексти цієї групи пов’язані з посиленою фатичністю політичного дискурсу і супроводжують політичні ритуали, що містять вербальні складники — виступи або звернення до громадськості.

4) агітаційні - тут маються на увазі тексти, які здебільшого функціонують у період виборчих кампаній, їх основне завдання — спонукати виборців до участі в голосуванні та підтримки політичного суб’єкта. [24]

Узагальнюючи основні теоретичні відомості про політичний дискурс спробуємо сформулювати власне тлумачення цього мовного феномену. Отже, політичний дискурс – комунікативна подія, складові компоненти якої становлять текст (в усній або письмовій формі), соціальний контекст його виникнення та сприйняття, а також отримувач та відправник повідомлення. Окремими рисами політичного дискурсу виступають обставини та ситуація, у якій перебувають учасники комунікації, а саме політичний діяч, його статус і адресат висловлювання, а також канал передачі інформації. Взаємодія між учасниками комунікації може бути прямою або опосередкованою. Ступінь ефективності чи неефективності комунікації може бути визначена лише після відповідної реакції адресата. Відбір релевантних мовленнєвих засобів для конкретних ситуацій визначається контекстом та засобом взаємодії.

Серед найбільш типових характеристик політичного дискурсу є емоційність, динамічність, маніпулятивність, ритуальність, риторичність. Проблеми формування типології політичного дискурсу та жанрової системи залишаються відкритими для подальшого вивчення. Наразі популярними є дві позиції: розуміння меж політичного дискурсу у широкому (здійснюється огляд

не лише дискурсу політичних діячів, а й усіх залучених до сфери політики фігур – виборців, журналістів, політологів тощо) та вузькому сенсах (політичний дискурс бере початок від політичних інституцій).

1.3. Публічний політичний виступ як функціональна одиниця політичного дискурсу

У сучасному мовознавстві особливу увагу приділяють вивченню змісту політичних виступів у власне контексті політичного дискурсу. Політичний виступ окремого політика – це унікальний набір вербальних та невербальних засобів передачі інформації, стратегій, тактик, виняткова структура політичного виступу, котра притаманна окремому діячу, лідеру держави. Усі ці елементи формують індивідуальність, «портер красномовця» та дають змогу виокремити комунікатора з-поміж інших. [36]

Основні цілі публічного монологу - повідомлення і вплив. Оратор може поставити задачу інформувати слухачів, дати певні відомості, що повністю збігається із головною метою політичного дискурсу. [31]

Однак, успіх публічного виступу залежить не лише від змісту, а й від того, який стиль застосовує спікер. Стиль – це суспільно усвідомлена й функціонально обумовлена, внутрішньо об’єднана сукупність прийомів використання, відбору й поєднання засобів мовленнєвого спілкування у сфері тієї чи іншої суспільної, загальнонаціональної мови, співвідносна з іншими засобами висловлення, які слугують для інших цілей, виконують інші функції в мовленнєвій суспільній практиці народу.

Палій Г.М. у своїй роботі наводить визначення А. Худолій яка описує політичну промову і як «форму публічного виступу» і як «процес комунікації і один з видів соціальної дії».

На думку А. Гузак, яка займалася дослідженням президентських промов, це «офіційний публічний виступ глави держави з позитивними чи негативними оцінками, обґрунтуваннями, конкретними фактами, окресленими планами, перспективою політичних змін. Такий виступ характеризується емоційністю,

чіткістю постановки проблем, насиченістю, конкретністю, дієвістю, а також стислими часовими межами». [6]

Політична промова — підготовлена, гостра промова, призначена для публічного виголошення, яка має позитивну або негативну тональність, обґрунтування, конкретні факти, план, перспективу політичних змін. [18]

Різновиди політичної промови у своїх доробках розкривали Є. Канетті, Л.Мацько, М. Лісовий, Л. Паул, Дж. Коуварт та інші. Так, виокремлюють наступні різновиди політичних промов:

1) Залежно від заходу чи реципієнта промови поділяють на парламентські, передвиборчі, партійні, міжнародні, вітальні, святкові та мітингові.

2) Залежно від способу реалізації виділяють ділові промови, промови-вибачення, захисні промови, політичні промови, які не відбулися (запасні). [36]

Промова - це усний виступ із метою висвітлення певної інформації та впливу на розум, почуття й волу слухачів, логічною стрункістю тексту, емоційною насиченістю та вольовими імпульсами мовця. [32]

Текст політичної промови, який є прагматично-спрямованим, відзначається завершеністю і має усі основні властиві тексту категорії.

У основі політичної промови лежить трихотомічна структура античної риторики: вступ, основна частина і висновок. [18]

На початку будь-якої політичної промови необхідним етапом є висловлення радості і задоволення стосовно зустрічі, що відбулася, вираження доброго і дружнього ставлення до співрозмовника.

Другою частиною політичної промови є оголошення основного порядку денного або мети зустрічі.

У заключній частині промови відбувається обмін словами подяки сторін один одному. [21]

Таким чином, політична промова є завершеним інформативноперзуазивним текстом з особливими типологічними якостями. Її основною характеристикою є експліцитно реалізована директивна функція, що

виявляється в категоріях модальності і прагматичної спрямованості і підтримується інформативно-аргументативними мовними діями. [18]

1.4. Лінгвістичні особливості політичного публічного виступу

Сучасне динамічне політичне життя вимагає більших зусиль для здобуття та збереження влади. Публічне мовлення – особливий вид маніпуляції суспільною думкою, створений відповідно до практичних цілей адресанта.

З огляду на це, дослідники підтвердили деталі використання різних методів аргументації в політичному дискурсі, особливо стилістичних фігур. Загальновідомо, що за класичною риторикою до стилістичних фігур належать власне стилістичні фігури та тропи. [6]

Стилістичні фігури (від лат. stilus — грифель для писання та figura — образ, зовнішній вигляд) — незвичні синтаксичні звороти, що порушують мовні норми, вживаються задля оздоби мовлення. [9]

Інакше кажучи, маються на увазі граматичні варіації висловлювання та його частин, що окреслюють такі граматичні закономірності, як фонетика, повторення або непрямий порядок слів, а шляхи включають вибір слова із словникового запасу, який можна проаналізувати, визначивши лексичну семантику багатозначної одиниці. Обидві ці категорії впливають на персуазивність одиниць політичного мовлення.

Н. Фарсинюк у своїй статі наводить визначення Д. О'Кіфа, за словами якого персуазивність – це «форма соціального впливу, осмислене зусилля, яке спрямоване на зміну свідомості у процесі комунікації в такій ситуації, коли адресат наділений певною свободою». [37]

Вчені зазначають, що стилістичні шляхи та характеристики не тільки впливають на персоніфікацію, але й впливають на узгодженість політичних мовленнєвих одиниць. Саме когерентність визначальна для успішного розуміння політичних промов та того звернення, яке в них закладене, адже завдяки їй промова стає цілісною, набуває логічного розвитку подій, що допомагає реалізувати персуазивну функцію.

Г.М. Палій наводить зауваження К. Карасьової стосовно аналізу сугестивного аспекту мовлення політиків, як основної специфіки політичного дискурсу. Вона полягає у використанні засобів мовленнєвого впливу, а вміння поєднати широкий спектр стилістичних фігур і тропів для переконливого звучання й демонстрації високого рівня риторики – важливий складник мовлення українських політиків.

Поняття індивідуального політичного стилю походить від символічного вираження, переважно словесного, що створює унікальні ефекти при адаптації до соціальної ідентичності.

Тут можна назвати й своєрідність стилів, загальновживаний або очікуваний порядок слів, який можна змінити, щоб змінити граматичну структуру тексту; риторичний ефект, отриманий шляхом поєднання порядку слів, який впливає на його естетичну привабливість. Тропи викликають реакцію аудиторії, бо трансформація очікуваних значень слів привертає увагу слухачів. З огляду на багатство мовлення, такий спосіб використання мови допомагає позитивно чи негативно оцінювати явища. Варто зазначити, що образне асоціювання сприяє піднесеному стилю мовлення, основною характеристикою якого є переконливість. У той же час важко визначити стилістичні особливості накопичення риторичних рис, що ускладнює аналіз.

Умови, у яких відбувається спілкування промовця-політика з аудиторією (монологічне мовлення перед чисельною аудиторією в офіційній обстановці), вимагають використання ряду специфічних стилістичних прийомів, необхідних для досягнення комунікативного ефекту. Насамперед це мають бути прийоми, здатні привернути увагу слухачів до змісту промови. У зв’язку з цим особливого значення набуває форма викладу, зокрема просодичне оформлення промови. [6]

Як багатожанровий різновид публічного мовлення, політичний дискурс характеризується цілою низкою специфічних засобів. І суть тут не лише у вживанні специфічної детермінованої політичною діяльністю лексики, а й у своєрідному відборі й організації певних структур вираження відповідно до прагматичних настанов, цілей і умов спілкування, що склалися в процесі

професійної діяльності політиків. Політики усвідомлюють необхідність оволодіння такими стилем мовлення і нормами літературної мови, які здатні дати найвищий коефіцієнт корисної дії. Будь-який політик до того ж стикається з необхідністю правильного розташування, компонування мовних одиниць, тобто всього того, що становить суть організації, специфіку побудови промови.

Працюючи над «сценарієм» підготовленої промови, досвідченому політику (або їхнім помічникам) доводиться ретельно продумувати як її композицію, так і мовне наповнення. Причому кожний відносно завершений смисловий фрагмент промови (вступ, основна частина, висновок) оформляється з урахуванням його комунікативно-цілого, змістового та стилістичного призначення. При цьому особливого значення набуває вибраний стилістичний регістр мовлення - своєрідна динамічна комбінація мовних нейтральних і виражальних засобів.

Враховуючи, що головна мета політичного дискурсу - завоювання та утримання влади, правомірно припустити, що у мовленні політиків дістають мовне вираження відносини влади. Мова вираження цих відносин в офіційному дискурсі є «сильною» мовою, що свідчить про досить високий статус мовця. Ознаки «сильної» мови, її стильові межі багато в чому збігаються з якостями заздалегідь підготовленого тексту.

До основних характеристик таких текстів, як свідчать сучасні лінгвістичні дослідження, належать: синтаксична складність; більший обсяг відповідних синтаксичних одиниць, а значить, і більш розмірений темп; менша швидкість інтеракції; опора на синтаксичні структури, засвоєні на пізніх етапах оволодіння мовою; складні речення, часто з кількома підрядними.

Особлива роль у встановленні комунікативно-стилістичної тональності спілкування, безперечно, належить лексиці та фразеології. Саме від стилістичного забарвлення слів, словосполучень і висловів, що використовуються в тексті, багато в чому залежить, яким він буде - книжним чи розмовним, строго офіційним або інтимно-невимушеним, урочисто-високим або знижено-фамільярним. [19]

Політичні промови майже завжди мають яскраво виражений публіцистичний характер. Це пов'язано з тим, що промова містить утвердження ідеологічної ідеї, думки, напряму або позиції, що імпліцитно передбачає заперечення інших, нехай і анонімних, позицій. Висловлення ідеологічної позиції, особливо перед великою аудиторією, завжди вимагає пристрасті, яка може бути виражена різними способами. До таких засобів належать «крилаті» фрази, порівняння і контрасти, прикметники і метафори, морально-етичні антоніми, позитивне і негативне, повторення певних ідеологічних ігор, перебільшення, уособлення певних слів і виразів, доречних і відповідних до ситуації, неправильний синтаксис і експресивний тон. [18]

У текстах політичних програм представлено широкий спектр політичної лексики. Розглянемо основні групи.

1) власне політична лексика охоплює найменування органів влади (Верховна Рада, Кабінет Міністрів), керівних осіб держави (президент, спікер, віцепрем’єр), політичних об’єднань (партія, фракція), загальних політичних понять (держава, вибори, дебати).

2) політично-економічна лексика – найменування економічних процесів, банківської діяльності, макроекономічних понять (відсоткова ставка, ВВП, валюта, дефіцит)

3) політично-юридична лексика – найменування законодавчих актів, явищ судової діяльності, юридичних процесів (законопроект, гарантування, реєстрація)

4) військо-політична лексика – найменування військових формувань, бойових дій, понять державної безпеки (контрактна армія, мобілізаційний план, резервісти)

5) термінологічна лексика широкої семантики (абстрактні поняття для найменування процесів, тенденцій, ситуацій, що мають місце в політиці) – цивілізація, мир, воля. [23]

У той час, як технічна термінологія має порівняно вузьку сферу вжитку й, в основному, не виходить за межі окремої спеціальності, до якої вони саме

стосуються, політичні терміни мають значно більше поширення: вони проникають в усі області життя й стають загальним надбанням.

Як відзначає Г.С. Соловей в своїй праці, перекладаючи політичні терміни, можна виділити такі три основні групи:

1) політичні терміни (coalition forces, outlaw regime, органи місцевого самоврядування, виборчі перегони, парламентська коаліція);

2) політичні реалії (the White House, State of the Union, Clear Skies legislation, Верховна Рада, «Регіони»);

3) політичні символи (Nation's Founders, The Cold War, Голодомор).

На відміну від нейтральної мови науково-технічного тексту, мова політичних статей та листівок часто емоційно насичена, що наближає її до мови художньої літератури. Ми зустрічаємо в ній образні порівняння, метафори, ідіоми, елементи гумору, сарказму, іронії й т.д. [18]

1.5. Особливості перекладу публічних політичних текстів

Важливість використання вірних перекладацьких тактик при перекладі мовних засобів впливу підкреслює думка І. В. Соколової, яка наголошує, що «масова комунікація – систематичне поширення повідомлень серед чисельно великих розосереджених аудиторій з метою впливу на оцінки, думки і поведінку людей. Масова комунікація є інституціолізованим виробництвом і масовим поширенням символічних матеріалів за допомогою передачі та накопичення інформації, одне з тих важливих явищ сучасного суспільства, яке помітно позначається на розвитку суспільних відносин не лише всередині окремої країни, а й і між країнами і народами загалом». [27]

Політичні виступи належать до тих політичних текстів, які часто перекладають. Однак, виходячи тільки з назви тексту оригіналу й перекладу, часто важко встановити, до якого типу належить той або інший виступ. Крім того, у заголовку політичного виступу не завжди міститься назва типу тексту, і перекладач може вдатися до додавання або інших трансформацій, щоб заповнити дану інформацію. При цьому вказівка на тип тексту в перекладі часто

здійснюється під впливом суб'єктивних факторів, тільки на підставі досвіду перекладача.

Якщо порівнювати тексти в різних традиціях, то може бути відзначена симетрія й асиметрія в межах одного типу тексту. Симетрія показує, що перекладач може вдатися до власне перекладу, а асиметрія вказує на адаптацію, тобто перекладачеві треба адаптувати даний текст. Якщо ми говоримо про структурні ознаки, то під адаптацією мається на увазі відтворення структурних змін. Крім того, залежно від того, на що орієнтується перекладач – на адекватне сприйняття у своїй культурі, або на те, щоб зберегти специфіку й відтворити текст для іншої аудиторії, буде залежати вибір між власне перекладом і перекладом-адаптацією. Тобто, залежно від зорієнтованості на свою або на чужу культуру, перекладач може визначити зону власне перекладу й зону адаптації в межах структурних компонентів конкретного типу тексту.

Повноцінний переклад політично-агітаційного матеріалу, крім фактично точної передачі змісту, має донести до читача й всі емоційні елементи, укладені в оригіналі, так само як і його політичну спрямованість. Цим політичний текст і відрізняється від науково-технічного.

Політичний дискурс є одним із основних джерел неологізмів. В українську мову з англійської прийшла велика кількість слів, які стосуються політики. Тому при їх перекладі можна використати слово-відповідник мови перекладу. Ось приклади таких слів: президент, прем'єр, спікер, депутат, євродепутат, парламент, балотуватися, інавгурація, коаліція, піар, плюралісти. Але протягом останніх років українські вчені прагнуть замінити якомога більше іноземних термінів українськими відповідниками. Але на даному етапі це не є завжди можливим, тому іноді перекладач може допуститися описового методу при перекладі неологізмів.

Деякі неологізми можуть передаватися тільки транслітерацією, або описово, якщо мова йдеться про переклад з української на англійську. Особливо це стосується деяких виключно українських суспільно-політичних реалій.

Висновок полягає у тому, що на теперішній час існує лише невелика кількість систематизованого теоретичного матеріалу щодо перекладу політичної літератури з англійської мови на українську та навпаки. У громаді зростає інтерес до політичної тематики у зв'язку з надзвичайно динамічним характером розвитку політичного життя у сучасному світі, підвищенням вимог до рівня освіченості та культури населення, процесами глобалізації у світі, розвитком інформаційних технологій та ін. Оскільки політичний переклад займає одну з центральних позицій серед тематичних розділів перекладацької діяльності, то комплексний підхід до аналізу лексичних особливостей перекладу є досить актуальним за сучасних умов. Виступи політиків насичені експресивною лексикою, що підкреслює емоційний стан, переконання, виразами, що є характерними для окремої культури чи країни. Для їх перекладу перекладачеві слід вживати лексичні та стилістичні трансформації, підбирати еквіваленти у мові перекладу, враховувати факт міжкультурного варіювання. [18]

Оскільки мета перекладу політичного дискурсу – викликати в іншомовного адресата реакцію, подібну до реакції адресатів вихідного тексту, то завдання перекладача ускладнюється ще й тим, що політичний дискурс апелює до ієрархії цінностей, актуальної лише в межах певної культури, для якої політичний дискурс власне створений. Перекладач повинен, перш за все, правильно інтерпретувати вихідний текст, а тоді починати пошук засобів мови перекладу, здатних передати функцію вихідного повідомлення, його прагматику й емоційність. Національно специфічні реалії, особливості мовлення окремих політиків, авторські метафори та ідіоми, які підкреслюють національний колорит політичного дискурсу, викликають значні труднощі для перекладу. [27]

Політичним текстам не властива логічна стрункість. Часто використовуються мовні шаблони й стереотипи. Незручні вислови замінюються умовними, а то й такими, що нічого не означають. Політична мова у промовах також віддає перевагу коментуванню, а не інформації. Важливою особливістю є спрямованість аргументів переважно на почуття, а не на розум. [29]

Саме тому враховуючи усі особливості політичних промов та застосовуючи перекладацькі стратегії, можна виокремити цілу низку способів перекладу подібних текстів:

1. дослівний (повний) переклад;
2. використання перекладацьких трансформацій;
3. комплексний переклад. [25]

Політичний дискурс вважається одним із найбільш ситуативно обумовлених дискурсів. І тому при перекладі таких текстів необхідно враховувати наступні характеристики:

1) жанрові /текст-типологічні;
2) комунікативні;
3) лінгвостилістичні;
4) етноспецифічні.

Ці характеристики функціонують як і окремо одна від одної, так і створюють комплексну модель вихідного тексту. Перша характеристика описує загальні вимоги зазначеного типу тексту незалежно від конкретної ситуації спілкування, тобто текстові на суспільно-політичну тематику загалом притаманні наступні жанрові ознаки: лексика здебільшого є загальновживаною, якщо це – офіційна мова політики; розмовна лексика, якщо це спіч політичного діяча, конкретне звернення чи спілкування із аудиторією; певна кількість тематично обумовлених термінів, які позначають найактуальніші економічні, фінансові, політичні поняття, відомі широкому загалу; велика кількість клішованих одиниць етикетного або офіційно-ділового характеру; стилістичні фігури різних типів, риторичні прийоми; особливий синтаксис: використання розповідних речень різної довжини, чергування довгих та коротких сегментів, неповні речення, спонукальні, умовні та питальні речення.

У роботі під назвою «Мовні засоби впливу у сучасному суспільнополітичному польськомовному дискурсі та їх переклад українською мовою зазначає» невідомий автор наводить висновки зроблені М. М. Назаренком, який зазначає, що політична промова характеризується специфікою

способів та методів впливу на реципієнта інформації, а ефективність такого впливу і дієвість маніпулятивних стратегій і тактик під час виголошення політичних промов змушує політиків виважено ставитися до змісту та форми промови, до використання мовних засобів, стилістичних прийомів, дизайну композиції самого політичного виступу. Так, кожна офіційна особа за допомогою мовних прийомів надає своїм текстам певної персуазивності.

Отже, в процесі перекладу основною для перекладача стане необхідність встановити вплив комунікативних та прагматичних компонентів ситуації спілкування на стратегії перекладу текстів політичного дискурсу. Комунікативна компетенція реципієнтів тексту оригіналу та перекладу є невід'ємною складовою перекладознавчої моделі та вибраних перекладачем стратегій. Перекладач повинен звертати увагу на компоненти комунікативної ситуації у тексті оригіналу та перекладному тексті.

До основних складових комунікативної компетенції, які найчастіше привертають увагу перекладача при відтворенні текстів політичного дискурсу, найчастіше відносять комунікантів (адресанта й адресата), текст повідомлення, мету комунікації, ситуативний контекст (місце, час та інші умови спілкування). Значення цих компонентів та їхня дія на процес перекладу буде відрізнятися у різних типах політичних текстів, створюючи комунікативну модель кожного. [27]

РОЗДІЛ 2
ЗАСОБИ МОВНОГО ВПЛИВУ У ПРОМОВАХ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО

2.1. Загальна характеристика промов Володимира Зеленського

Від початку повномасштабного вторгнення росії на територію України Президент Володимир Зеленський у своїх виступах та промовах постійно спрямовує силу своїх слів на об’єднання світової спільноти навколо нашої країни, залучення допомоги, запропонування шляхів вирішення нагальних проблем, комунікації із громадянами України та цивілізованого світу і ряду інших надважливих задач.

За основу для аналітичного розділу даної роботи були обрані близько двох десятків, на нашу думку, найбільш потужних та значущих промов українського президента, які були взяті з веб-сайту офіційного інтернет-представництва Президента України. Серед них: виступ на загальних дебатах 74-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН; звернення до парламенту Великої Британії; виступ на саміті «Групи двадцяти»; промова у Бундестазі; промова в Кнесеті; звернення з нагоди початку повномасштабного вторгнення; звернення з нагоди Дня пам'яті та примирення; привітання з нагоди Дня Незалежності України; виступ перед представниками громадськості, політичних та експертних кіл Королівства Нідерланди й міжнародних інституцій, розташованих у Гаазі; виступ на спільному засіданні обох палат Конгресу США; новорічне привітання 2023 року, інавгураційна промова та інші.

Таким чином, даний фактичний матеріал охоплює широку вибірку політичних промов, котрі дозволяють ґрунтовно дослідити та оцінити специфіку даного виду текстів політичного дискурсу, виокремити загальні та окремі риси звернень з того чи іншого приводу та виділити синтаксичні, лексико-семантичні, структурно-композиційні та стилістичні засоби мовного впливу.

Проаналізувавши вищезазначені матеріали ми можемо зробити висновок про чіткий зв’язок текстів із функціями політичного дискурсу, описаними у першому розділі даної роботи.

Як вже згадувалося, провідна мета політичних текстів – привернути увагу спільноти. Із цим український лідер та його спічрайтери справляються бездоганно, адже виступи Президента України щоразу супроводжуються гучним овоціями та реакцією слухачів. Для прикладу, під час виступу в Конгресі США, американські конгресмени стоячи аплодували Володимиру Зеленському 21 раз, що вочевидь свідчить про потужність та проникливість послань.

Інформативна функція також однозначно витримується в президентських промовах, а завдяки ЗМІ додатково посилюється та набуває ще більшого значення. Саме з метою розповсюдження правди про ситуацію в Україні були виголошені десятки промов у головних інституціях, залах, парламентах, майданчиках та інших світових аренах. Сюди ж можемо зазначити прояв функції політичної пропаганди, переконання, впливу. Щоденні вечірні звернення Президента до народу України з метою повідомлення про поточну ситуацію в країні, поточну роботу вищих керівних органів та зазначенням найближчих кроків відтворюють функцію контролю за інформацією, встановлення теми політичного мовлення, тобто, визначення порядку денного та прогностичну функцію.

В промовах Володимира Зеленського дуже чітко простежуються мобілізаційна та консолідаційна функції, що проявляються у заклику до дій та об’єднанні людей навколо спільної мети.

Важко говорити про прояви інструментальної функції, що передбачає боротьбу за владу, адже нараз вона не є актуальною.

Окремо можемо винести прояв інтегративної, інспіративної, декларативної та перформативної функцій, які найбільш яскраво виявляються, наприклад, у інавгураційній промові.

Усі описані вище функції реалізовуються завдяки використанню у текстах певних засобів мовного впливу. Наступний підрозділ буде присвячений саме цим структурам та їх проявам на прикладах.

Тексти політичних промов українського лідера є безпосередньо дотичними до сфери масової комунікації і цілком очевидно, що вони рясніють різноманітними засобами мовного впливу. У нашій роботі ми детальніше розглянемо певні групи таких засобів на різних лінгвістичних рівнях, визначимо яким чином вони виражені у текстах та які функції виконують.

2.2. Синтаксичні засоби мовного впливу

Першочергово звернемо нашу увагу на прояви синтаксичних засобів мовного впливу у публічних виступах Володимира Зеленського. Синтаксичні засоби характеризуються використанням незвичного або нетрадиційного порядку слів у реченні; чергуванням простих, неповних речень, що складаються із одного-двох слів із довгими; уживання питальних, умовних та спонукальних речень; частотним уживанням неповних речень, що посилюють експресивність та динаміку політичної промови.

Наприклад:

1) ***Без*** *їжі,* ***цілодобово без*** *води,* ***без*** *електрики,* ***цілодобово без*** *зв'язку.* ***Тижнями***. [58]

Чергування речень різної довжини із повторами гомологічних структур, що складаються із прийменника «без» та іменника у родовому відмінку, та переходом від «діб» до «тижнів» утворюють певну градацію та посилюють враження про швидкоплинність часу і безвихідність ситуації, у якій опинилися оточені українці.

2) *Я розповім вам одну* ***історію. Історію*** *людини, для якої «бути почутим» стало сенсом життя.* [42]

Використання речень різних видів та перехід від простих, до складних, застосування непоодиноких повторів, сприяє легшому сприйняттю та динаміці оповіді, а також дозволяє зробити зачин нової підтеми у промові та пізніше

продовжити розвиток початої думки. Цьому також сприяє явище апанадиплозису.

3) ***13 днів нашого захисту****. Так, що всі прокинулися – ми, діти, всі ми, живі люди, вся Україна. І відтоді не спить. Ми всі стали до зброї. Ставши великою армією.* [47]

У поданому прикладі перше речення виступає в якості короткого влучного заголовка, який наче знаменує початок величного, але жахливого твору, котрий мовець збирається донести слухачам. Подальші уривчасті динамічні речення посилюють експресивність та значущість рішучості, з якою українці стали боронити свої домівки.

4) ***Бомби, бомби, бомби, знову бомби на будинки, на школи, на лікарні. І це геноцид. Який не зламав нас.*** *Мобілізував кожного й кожну з нас. І дав нам відчуття великої правди.* [47]

Схожа тенденція прослідковується також і в цьому епізоді промови. Кожне речення сприймається наче окремий відрізок і демонструє трансформацію українського народу в одну валеику єдину армію.

5) ***Підтримайте*** *нас.* ***Підтримайте*** *мир.* ***Підтримайте*** *кожного українця.* ***Зупиніть*** *війну!* ***Допоможіть*** *нам її* ***зупинити****.* [58]

6) ***Не має бути жодних винятків із санкційного режиму для жодного російського банку. Не допустіть продовольчої кризи в сусідніх із вами регіонах. Допоможіть*** *нам.* ***Зупиніть*** *убивства.* ***Збережіть*** *українські родини.* [53]

7) ***Посилюйте*** *санкції проти держави-терориста.* ***Визнайте*** *її нарешті державою-терористом.* ***Знайдіть*** *спосіб зробити безпечним наше українське небо.* ***Зробіть те, що ви можете. Те, що ви повинні. До чого зобов'язує велич вашої держави і вашого народу.*** [47]

Виходячи з аналізу масиву промов, характерною рисою текстів є завершення виступів простими, короткими, неповними реченнями, що виступають у ролі своєрідного заклику до дій. Це досягається використанням ряду дієслів наказового способу та їхнім повтором.

Наприкінці звернення до парламенту Великої Британії Президент виголошує потужний заклик, що складається із 4 коротких спонукальних речень, що характеризуються наказовою формою дієслова на початку кожного.

8) ***Уявіть, що о четвертій ранку кожен з вас чує вибухи. Страшні вибухи.*** *Джастіне, уяви, що ти чуєш. І чують твої діти. Чують ракетні удари по аеропорту Оттави.* ***По десятках інших місць по всій території вашої прекрасної країни, території Канади. Крилаті ракети. Ще до світанку. І твої діти обіймають тебе і запитують, що сталося, батьку.*** [59]

На початку звернення до парламенту Канади, Президент просить парламентарів уявити ті події, які відбуваються в Україні, наче вони відбуваються у Канаді. Закликає уявно перенести бойові дії на територію країни слухачів, аби пробудити їх емоції. Чергування речень із різною структурою дозволяє зробити оповідь більш жвавої, динамічною та гострою.

9) *Організація Об'єднаних Націй.* ***Та будьмо відверті – чи є нації сьогодні справді об'єднаними? А навіть якщо так, то що саме їх об'єднує? Це лиха, катастрофи, війни.*** [42]

Однією із найбільш характерних рис президентських промов є використання великої кількості питальних речень, у яких український лідер змушує публіку задуматися на станом справ. В деяких випадках, як наприклад у поданому варіанті, Президент одразу дає певну відповідь на поставлене питання, яку потенційно очікує слухач.

10) ***Невже людство почало забувати про ці страшні уроки історії?*** [42]

11) ***Чому вони захищають все це без вашого лідерства? Без вашої сили? Чому держави за океаном для нас виявляються ближчими, ніж ви?*** [58]

Деякі питання за класикою жанру залишаються без відповіді. Таким чином, політик апелює до совісти публіки, змушуючи переглянути свої погляди, ставлення та політику.

12) ***Що це? Байдужість? Розрахунок? Чи посередництво – без обрання сторони? Я залишу вам вибір відповіді на це запитання***. [53]

У деяких випадках Президент прямо надає слухачам самостійну можливість відповісти на поставлені запитання з тією ж метою, що була зазначена у попередніх фрагментах.

2.3. Лексико-семантичні засоби мовного впливу

Наступний підрозділ присвячений розгляду лексико-семантичних засобів мовного впливу. Для цієї категорії характерне використання кліше, сталих крилатих виразів, скорочень і абревіатур, власних назви (топографічних назв, назви творів, імена їх авторів та імена історичних постатей тощо), цитат.

Одними із найбільш помітних та очевидних лексико-семантичних фігур у промовах українського президента є використання кліше:

13) ***Вельмишановний пане Президенте,***

Ваші високоповажності,

Пані та панове! [42]

14) ***Пане Спікере!***

Пане Прем'єр-міністре!

Члени уряду, парламенту, лорди.

Леді та джентльмени! [47]

15) ***Шановна пані Президент Гьорінг-Екард.***

Шановний пане Шольц.

Шановні пані та панове депутати, гості, журналісти.

Німецький народе! [58]

16) ***Шановний пане Спікере, члени Кнесету!***

Шановний пане Прем'єр-міністре Беннет, дуже дякую за підтримку.

Шановні члени уряду Держави Ізраїль, всі присутні, гості, народе Ізраїлю! [53]

17) ***Шановний міністре Гукстра та члени парламенту!***

Шановні посли та журналісти!

Шановні представники міжнародних організацій, політичної та суддівської

спільнот!

Народе Нідерландів! [41]

Як бачимо, на початку виголошення промов у світових організаціях, котрі призначені для широкого кола авдиторії, Володимир Зеленський звертається до усіх категорії своїх слухачів, шанобливо встановлюючи контакт із усіма верствами присутніх, спочатку називаючи найвищі посади (Президент, Спікер, Прем'єр-міністр), потім переходить на щабель нижче до (членів уряду, членів парламенту, послів, журналістів, представників організацій) та завершує привітання зверненням до широкого загалу (леді та джентльмени, всі присутні, гості, народе).

18) ***Великий народе великої України!*** [46]

19) ***Вільний народе незалежної України!*** [52]

Дане звернення певною мірою можна було б віднести до крилатих виразів, адже інколи вони вже використовуються населенням у якості привітання саме зі зв'язки прикметника та іменника, що описують якості народу та України, Президент розпочинає промови, які мають сильне символічне значення для країни.

20) ***Слава Україні!*** [51]

Цією фразою Президент закінчує буквально кожен свій виступ, ставлячи крапку у промові та ніби показуючи, що він говорить від імені усього народу України та спрямовує свої слова до всіх громадян.
Це, між іншим, підтверджується і одним із висловів на початку виступу в Генасамблеї:

21) ***Від імені України*** *вітаю Вас, пане Президенте, з обранням Головою 74-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН.* [42]

Подібне формулювання зустрічається і в промові до Бундестагу:

22) ***Я звертаюся до вас від імені українців****, звертаюсь до вас* ***від маріупольців*** *– мирних мешканців міста, яке російські війська заблокували та рівняють із землею…* ***Я звертаюся до вас від імені наших військових****. [58]*

23) *Пані та панове! Італійський народе!* [54]

Часто Президент ділить промову на декілька частин і приблизно після третини виступу ніби починає новий акт, звертаючись до слухачів знову і знову. Так, у промові Президента в Палаті депутаті Італії тричі зустрічається подане вище звернення і це не єдиний випадок. Нижче поданий ідентичний уривок зі звернення до японського парламенту:

24) ***Пані та панове! Японський народе!*** [56]

У публічних виступах Президента часто зустрічаються цитати із відомих творів або вислови відомих діячів різних епох. Часто ці діячі мають безпосереднє значення для країн або подій, пов'язаних із країнами, у яких виголошується промова.

25) *«**Бути чи не бути?»** – ви добре знаєте це шекспірівське питання.* [47]

У зверненні до парламенту Великої Британії український політик використовує пряму алюзію на видатного англійського письменника Вільяма Шекспіра та його твір «Гамлет». Шекспір є одним із найбільш видатних символів Великої Британії, тому не дивно, що Президент згадує один із його всесвітньо відомих рядків, описуючи ситуацію в Україні.

26) ***Ми не здамося й не програємо! Ми підемо до кінця. Ми будемо боротися на морях, будемо битися в повітрі, ми будемо захищати нашу землю, хоч би якою була ціна.*** *Ми будемо битися в лісах, на полях, на узбережжях, у містах і селах, на вулицях, ми будемо битися на пагорбах...*
І я хочу від себе додати: ми будемо битися на териконах, на березі Кальміуса та Дніпра! І ми не здамося! [47]

Цим уривком Володимир Зеленський процитував депутатам англійського парламенту відому промову прем'єра Британії Уїнстона Черчилля часів Другої світової війни, відому як «Ми будемо битися на пляжах», але також додав до цитати і власний, авторський вислів, що є актуальним саме для України та її країв.

27) *Колишній актор, Президент Сполучених Штатів Америки Рональд Рейган сказав одного разу в Берліні: «**Зруйнуйте цю стіну**!» І я хочу сказати тепер вам. Канцлере Шольц! **Зруйнуйте цю стіну**.* [58]

У даному прикладі Президент України використовує крилатий вираз, виголошений під час промова президента США Рональда Рейгана у Західному Берліні 12 червня 1987 року. Промова широко відома за ключовою фразою з середньої частини: «Пане Горбачов, знесіть цю стіну!» Рейган закликав Генерального секретаря Комуністичної партії Радянського Союзу Михайла Горбачова відкрити Берлінський мур, який оточував Західний Берлін з 1961 року. Іронічно, що у минулому Володимир Зеленський також був актором і таким за використання такого прийому начебто складається враження про циклічність історії. [10]

28) *Якщо згадаєте, що значив для вас **Берлінський повітряний міст**, який можна було зробити, тому що небо було безпечним.* [58]

Тут Президент знову згадує релевантну саме німецьким слухачам реалію – Берлінський повітряний міст – операцію західних союзників із авіапостачання Західного Берліна продовольством під час блокади міста зі сторони СРСР. Берлінський повітряний міст є політичною реалією для німецького народу. [12]

29) ***Географія може бути різною, але жорстокість однакова.*** [43]

Час від часу у промовах Президента трапляються нові, раніше не чуті вислови, котрі, на нашу думку, власне можна було б зарахувати до тих, які називаються крилатими та можуть цитуватися через багато років. Як наприклад той, що наведений вище. Ця думка підкреслює тезу про незмінну криваву природу режимів незалежно від того, де вони панують.

30) *Бо вона – **Одеса-мама**.* [51]

Вислів «Одеса-мама» походить з XIX століття – за деякими джерелами, походження цього вислову пов'язано з одеським кримінальним світом. Таким чином, вираз можна було б віднести до сленгового, але насправді він вживається у суспільстві переважно із позитивним та грайливим підтекстом.

31) *«**Я маю мрію**» – ці слова відомі кожному з вас. Сьогодні я можу сказати: **я маю потребу**. Потребу в захисті нашого неба. Потребу у вашому рішенні, у вашій допомозі.* [57]

«Я маю мрію» - назва найвідомішої публічної промови американського проповідника Мартіна Лютера Кінга, в якій він закликав покласти край расизму у США. Володимир Зеленський цитує слова із цього виступу під час звернення до Конгресу США, слова, які і справді є визначними та відомими для американців. На додаток, він видозмінює їх та формує новий вислів «я маю потребу».

32) *Якби треба було знайти повну протилежність тому, що у вашій країні називається «**Законом Янте**», то це був би «**Закон російської нафти**».* [60]

У порівнянні усталеного виразу, який характеризує особливу скандинавську модель групової поведінки, за якою особисті успіхи та досягнення сприймаються негативно і критикуються як нічого не варті та неприйнятні, Президент пропонує новий вираз «Закон російської нафти».

33) ***Not by word. But by war.*** [42]

У зверненні на загальних дебатах 74-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у 2019 році президент використовує англомовну фразу, яка складається із двох речень по три слова, але завдяки своїй структурі та співзвучності слів “word” та “war”, вона звучить наче прислів’я.

Використання скорочень та особливо абревіатур є частим атрибутом президентських звернень, адже він змушений виступати перед великими міжнародними організаціями та інституціями, назви яких є унікальними та обо’язковими. Сюди також можемо додати політичні реалії та політичні символи.

34) *Згадаймо, з якою метою у 1945 році було створено **ООН**?* [42]

35) ***МАГАТЕ** вже надала відповідні рекомендації, підтверджуючи всі ті ризики, про які ми неодноразово говорили.* [45]

36) *Коли ми запитували у вас, що має зробити Україна, щоб стати членом **НАТО**, бути у безпеці, отримати гарантії безпеки, ми чули у відповідь: такого рішення на столі поки що немає й найближчим часом не буде.* [58]

Можемо спостерігати, що у промовах українського президента цілком виправдано часто зустрічаються різні скорочення та абревіатури, що позначають певні міжнародні та міжурядові організації, котрі мають відповідати за порядок та справедливість у світі.

37) *Адже будь-яка війна сьогодні – в **Україні, Сирії, Лівії, Ємені** чи іншому куточку планети, незалежно від кількості її жертв – це найбільша загроза всій цивілізації.* [42]

У виступі на Генасамблеї ООН Володимир Зеленський перераховує назви країн, які до сьогоднішнього моменту охоплені збройними конфліктами та переживають криваві часи. Такий гомологічний ряд із власних назв покликаний нагадати учасникам Асамблеї про те, яка насправді велика кількість країн досі знаходяться у важкому становищ та потребують негайної допомоги.

38) *У **Польщі, Словаччині, Румунії, Німеччині, Чехії**, у державах **Балтії** та ще в десятках різних країн світу.* [53]

Звертаючись до законодавчого органу Ізраїлю, Володимир Зеленський перераховує ряд країн, у яких змушені переховуватися від війни українці, як це робили євреї у часи Другої світової війни.

39) *У цей день, 25 вересня, помер **Еріх Марія Ремарк**. А 90 років тому світ побачив його **роман «На Західному фронті без змін»**. ... Це **«Прощавай, зброє!» Ернеста Хемінгуея**.* [42]

Як вже згадувалося, Президент часто наводить релевантні цитати із відомих творів у своїх промовах. Це, вочевидь, неможливо без згадки авторів та назв їхніх робіт, що зумовлює використання великої кількості імен та власних назв.

40) *Це як, наприклад, **D-Day – висадка союзників у Нормандії**.* [45]

Раніше ми вже бачили у промовах Президента іншомовні вислови, які були збережені мовою оригіналу. У даному випадку згадка Дня Д використовується

для проведення паралелі звільнення Херсону та найбільш відомої операції, яка пов'язана з датою «День Д» — це 6 червня 1944, коли війська західних союзників розпочали операцію «Оверлорд», висадкою повітряного та морського десантів на узбережжя французької Нормандії. [15]

41) *Очевидно, що словам Росії довіряти неможливо, і не буде жодних «**Мінських – 3**», які Росія порушить одразу ж після укладення.* [45]

Мінські угоди (домовленості) — усталений узагальнювальний термін на позначення трьох спільних документів сторін — учасників врегулювання ситуації на Донбасі в Нормандському форматі. Тут український лідер відкидає можливість непрацюючого компромісу із рф. Мінські угоди – це політична реалія. [16]

42) І тому серед нас є ***Праведники народів світу***. [53]

Праведники народів світу - це почесне звання присуджується Державою Ізраїль тим, хто в роки Другої світової війни рятував євреїв від знищення, на території Європи, окупованій нацистами. Володимир Зеленський згадує про цю нагороду, закликаючи ізраїльтян допомогти українцям у боротьбі так само, як це робили останні в часи Другої світової війни за що і отримали звання Праведників. З лінгвістичної точки зору це політична реалія.

43) *Найпоказовіше – після збиття російськими силами з російської ж зброї малайзійського «**Боїнга**» над Донбасом.* [44]

У промові до Ради Безпеки ООН український президент згадує трагедію, що трапилася 17 липня 2014 року у Донецькій області, коли був збитий літак Boeing 777 компанії "Малазійські авіалінії", що виконував регулярний рейс MH17 з Амстердама (Нідерланди) до Куала-Лумпура (Малайзія). Загинули всі пасажири та екіпаж — 298 людей. За кількістю жертв катастрофа Boeing 777 стала найбільшою в історії України. «Боїнг» є політичною реалією, яка може бути незнайома широкому колу людей. [4]

44) *Ми зможемо зробити вашу «**Групу семи**» не просто «**Великою сімкою**», а «**Великою сімкою миротворців**».* [48]

Під час виступу на саміті НАТО навесні 2022 року Президент використовує 2 альтернативні назви G7 та пропонує нову метафоричну назву для її учасників - «Велика сімка миротворців».

45) *На ту землю, де народилась і зростала українська княжна **Єлизавета Ярославна**. Дружина норвезького короля **Гаральда III Суворого**, мати норвезького короля **Олафа Спокійного**, бабуся **Магнуса III**, прабабуся **Ейнстейна I** і **Сігурда Хрестоносця***. [55]

Виголошуючи промову до норвезького парламенту – Стортингу – Володимир Зеленський проводить паралелі та вказує на спільні історичні для Норвегії та України епізоди. Як вже зазначалося, таке апелювання до зв'язків України з країнами, до яких звертається Президент, є характерною ознакою його виступів.

2.4. Структурно-композиційні засоби мовного впливу

Наступною великою групою засобів мовного впливу є структурно-композиційні засоби. До неї відносяться різного роду повтори (анафора, епіфора, апанадиплозис), термінологічні ланцюжки і паралельні конструкції.

46) ***5 років** триває війна на Донбасі. **5 років**, як Росія анексувала в України півострів Крим.* [42]

Вже у перших прикладах нашого дослідження можна було прослідкувати випадки повторного використання тих чи інших мовних конструкцій у промовах українського президента. Так, подібне явище є дуже частим і дозволяє закарбовувати у пам'яті слухачів окремі фрагменти. Серед найпоширеніших художніх прийомів, що зустрічаються у текстах Володимира Зеленського є анафора (єдинопочаток), епіфора (єдинокінець) та апанадпиплозис (повторення одного слова наприкінці одного та початку нового речення).

47) *Але що робити, коли **у небезпеці** сама основа міжнародної **безпеки**?* [42]

Ще одним із прийомів, котрі використовуються у публічних виступах Президента є деривація та тавтологія. У поданому прикладі подібність слів «небезпека» та «безпека» посилюють риторичний ефект поставленого питання.

48) *Усі ви бачите, на що спрямований зараз російський терор. Це намагання перетворити холод* ***на зброю. На зброю*** *проти мільйонів людей.* [45]

Апанадиплозис дозволяє промовцю зберегти фокус слухачів, продовжити обірвану у попередньому реченні думку, розвити її та закінчити у наступному реченні.

49) *Знищення* ***наших*** *дітей,* ***наших*** *сімей,* ***нашої*** *держави,* ***наших*** *міст,* ***наших*** *громад,* ***нашої*** *культури. І всього, що робить* ***українців українцями***. [53]

Повторне використання присвійного займенника «наших» та тавтологічний прояв у словосполученні «українці українцями» дозволяє привернути максимальну увагу слухачів та посилює фокус на трагедії українського народу.

50) ***Там*** *поховані понад сто тисяч жертв Голокосту.* ***Там*** *давні київські* ***кладовища. Там*** *єврейське* ***кладовище. Туди*** *вдарили російські ракети*. [53]

Багаторазове використання вказівного займенника «там» і «туди» надає можливість максимально зосередити увагу на події ракетного удару по Бабиному Яру, урочищу, яке має символічне значення для євреїв.

51) *Я дякую всім, завдяки кому триває наш опір. Це всі наші захисники та захисниці.* ***Збройні Сили України. Сухопутні війська, наша піхота й танкісти. Повітряні та Військово-Морські сили. Артилерія, ППО, десантники, розвідники, прикордонники. ССО, СБУ, Нацгвардія, поліція, ТрО*** *– усі наші сили безпеки й оборони*. [46]

У промові Президента, що присвячена роковинам початку повномасштабного вторгнення, він у вигляді гомологічного ряду згадує роди існуючих в Україні військ. Ці вирази є військовими термінами, тому було б доречно прослідкувати варіанти їхнього перекладу англійською мовою.

52) *Уявіть:* ***атомну станцію****, на якій сталася* ***катастрофа****.* ***Конфайнмент****, який закриває* ***зруйнований реактор****.* ***Сховище ядерних відходів****, що працює.* [56]

53) *Днями російські війська обстріляли ще й* ***хімічне виробництво*** *на території Сумської області України. Там стався* ***витік аміаку****. Нас попереджають про можливі* ***хімічні атаки****, зокрема із застосуванням* ***зарину****, як це було в Сирії.* [56]

Звертаючись до парламенту Японії, Володимир Зеленський розповідає про ситуацію на українських атомних станції, та для опису ситуації використовує ряд термінологічних сполук.

54) *Для нас уже не спрацював «****Будапешт****». Наш* ***Будапештський меморандум****.* [43]

Виступаючи на саміті НАТО, український верховний головнокомандувач згадує про порушення Будапештського меморандуму (міжнародну угоду від 1994 року між Україною, Росією, Великою Британією та США про гарантії Україні у зв'язку з набуттям нею неядерного статусу), який у розмовній манері називає «Будапештом», що є політичною реалією. [13]

Одними із найбільш характерних конструкцій президентських промов є паралельні конструкції. Вони переважають в усіх частинах промов, від початку і до кінця тексту, та сприяють відтворенню функціональних особливостей публічних політичних промов.

55) ***Таких історій – тисячі. Таких куль – мільйони.*** [42]

56) ***Мир потрібен*** Україні. ***Мир потрібен*** нам. ***Мир потрібен*** Європі. ***Мир потрібен*** світу. [45]

У першому фрагменті використовується паралелізм, градація та гіпербола для надання динаміки та нагнітання гостроти ситуації. У другому прикладі також підкреслюється причетність усього світу до докладання зусиль, необхідних для встановлення миру, шляхом переходу від рівня однієї країни – учасників конференцій РБ ООН – континенту – світу.

57) *Я звертаюся до всіх людей Сполученого Королівства. До всіх людей* ***Великої*** *Британії.* ***Великого*** *народу. З* ***великою*** *історією. Я звертаюся до вас як громадянин, як Президент, але теж* ***великої*** *країни. З* ***великою*** *мрією.* І ***великою*** боротьбою. [47]

Яскравий приклад паралельних конструкцій, повторів прикметника «великий» у різних відмінках та родах і використання простих взаємопов'язаних між собою речень. Такий прийом дозволяє поєднати перші чотири та три наступні речення, величність Сполученого Королівства та його народу із величчю України та українців, наблизити дві нації. Загалом у повній версії звернення Президент цілих 20 разів використовує прикметних «великий» у різних формах.

58) ***У перший день*** *о 4-й ранку на нас полетіли крилаті ракети*. ***На другий день*** *відбивалися від атак у повітрі …* ***На третій день*** *російські війська не ховаючись били просто по людях, по житлових будинках. …* ***На 13-й день*** *у блокованому російськими військами Маріуполі померла дитина.* [47]

У зверненні до Палати громад, розповідаючи про перші 13 днів війни в Україні, Президент використовує однакову конструкцію, що складається із прийменника, порядкового числівника та іменника, таким чином, утворюючи хронологічну доповідь, що нагадує кривавий альманах.

59) ***І*** *ми бились.* ***І*** *вигризали кожну добу.* ***І*** *ми вистояли в другий день.…* ***І*** *ми витримали лютий місяць і лютий початок війни.* [46]

Повтор сполучника «і» на початку речення тричі поспіль створює враження наче вислів я священним, буквально, взятим із Біблії, для якої така побудова розповіді теж є характерною. Дана тенденція зберігається протягом усього виступу.

60) ***Ми звертались*** *до вас. Санкції такі, щоб агресор відчув, що ви – сила,* ***ми бачили*** *затягування.* ***Ми відчули*** *спротив.* ***Ми зрозуміли****, що ви хочете продовжувати* ***економіку. Економіку. Економіку.*** [58]

У наведеному прикладі зустрічається подвійний повтор зв'язки підмета і присудка, що представлені займенником «ми» та дієсловом у множині. Так,

Президент ототожнює себе із українським народом і говорить від його імені та підкреслює неодноразовість дії. Слово «економіка» повторюється тричі поспіль, наче таким чином створюється певний ефект еха. Цей прийом повторюється тричі протягом усієї промови.

61) ***Я хочу, щоб ви відчули*** *все це.* ***Я хочу, щоб ви задумалися про*** *цю дату.* ***Про 24 лютого. Про*** *початок цього вторгнення. Вторгнення Росії в Україну.* ***24 лютого.*** *Цей день* ***двічі*** *увійшов в історію. І* ***обидва*** *рази – як* ***трагедія***. ***Трагедія*** *для українців, для євреїв, для Європи, для світу.* [53]

Як вже зазначалося раніше, подібні структури із повторами та паралельними конструкціями дозволяють більш влучно зосереджувати увагу слухачів. Тут спостерігаємо подвійний заклик «Я хочу, щоб…», потрійне повторення прийменника «про», яке фокусує увагу слухачів на основних тезах моменту мовлення, а також градацію та перехід від рівня національностей («для євреїв, для українців») до рівня регіону та вище («для Європи, для світу»).

62) *Це був* ***рік*** *стійкості.* ***Рік*** *небайдужості.* ***Рік*** *мужності.* ***Рік*** *болю.* ***Рік*** *надії.* ***Рік*** *витримки.* ***Рік*** *єдності.* ***Рік*** *незламності. Лютий* ***рік*** *незламності.* [46]

Поданий уривок, на нашу думку, є одним із найпотужніших за посилом та емоційним забарвленням. У ньому зустрічаємо повторення слова «рік» цілих 9 разів у поєднанні із іншими іменниками, котрі його описують під різними кутами, віддзеркалюючи якості, які проявили українці протягом року боротьби.

63) *І* ***потвори*** *почали* ***повтори***. [49]

У поданому реченні спостерігається омонімія. В українській мові змінюється порядок всього двох букв, але звучання набуває особливого значення та емоційного забарвлення.

64) *Не* ***окопи****, а* ***окови***. [52]

Схожий із попереднім випадок омонімії, коли лише одна літера в слові повністю змінює сенс усієї фрази.

2.4. Стилістичні засоби мовного впливу

Четверта група засобів мовного впливу стосується стилістики та стилістичних засобів. До них відносимо експресивні (метафора, метонімія, гіпербола та літота, синекдоха, порівняння тощо) та емоційно-емфатичні структури (невластиві контексту жаргонізми, розмовні, діалектні вирази, сленг, неологізми, евфемізми тощо).

Тексти Володимира Зеленського наповнені різного роду метафорами та метафоричними посиланнями, наприклад:

65) *І тоді* ***коктейль з прагматизму, скепсису та суворої геополітичної реальності ще не встиг загасити ваш запал****, романтизм і непохитну віру в те, що світ можна змінити на краще.* [42]

Виділена метафора є художнім обрамленням проблем та труднощів, із якими зустрічаються представники високих рангів (прагматизм, скепсис, геополітика, що вкупі створюють «коктейль»), котрі змушені приймати складні та виважені, глобальні рішення, що мають змінювати хід історії.

66) *З цієї* ***найвищої у світі трибуни*** *завжди чути заклики до справедливих змін, праведні обіцянки, проголошення нових ініціатив.* [42]

Під «найвищою у світі політичною трибуною» мається на увазі найбільша світова організація – ООН, у якій представлені майже всі країни світу та яка, начебто, має користуватися найвищим авторитетом.

67) *Без цього не буде повернення до нормального, стабільного життя, і* ***відлуння війни*** *ще довго зберігатиметься – у вибухах мін, які забиратимуть життя дітей і дорослих, у забрудненні води, ґрунтів та атмосфери.* [45]

«Відлуння війни», тобто наслідки війни. Метафора видається доволі простою, але водночас потужною, адже і справді наслідки війни будуть відчутні ще дуже багато років і поколінь після закінчення війни.

68) *Якщо для когось це тільки* ***політичний театр****, де грають ролі, декларують* ***світлі наміри****, які потім перекреслюються* ***темними вчинками****?* [42]

Політичний театр – приміщення Генасамблеї ООН; світлі наміри – намагання і плани світових лідерів стабілізувати ситуацію в світі; темні вчинки – розв'язування ворожнечі, війн, конфліктів, нехтування міжнародними правилами. В останніх виразах яскраво простежується антитеза: світлі наміри – темні вчинки, протиставлення добра і зла.

69) *Я також дякую нашому* ***зовнішньополітичному війську***. ***Дивізії наших дипломатів, послів, представників*** *у міжнародних організаціях та інституціях. Усі, хто* ***б'є окупантів вогнем і мечем міжнародного права****, домагається нових санкцій, визнання держави-терориста державою-терористом.* [46]

Виділені вирази є метафоричними одиницями, кожний із яких означає представників дипломатичних кіл України та їхні зусилля, котрі прирівнюються до виконання бойових завдань безпосередньо на полі бою.

70) *І зараз* ***торговельні маршрути*** *між вами й державою, яка знову принесла у Європу жорстоку війну, – колючий* ***дріт над стіною***. [58]

Такою метафорою Володимир Зеленський продовжує розвивати образ, згаданий раніше, знову висловлюючи своє незадоволення тим, що Німеччина продовжує вести справи із росією попри війну в Україні.

71) *Ми маємо справу з державою, яка перетворює* ***право вето*** *у Раді Безпеки ООН на* ***право смерті***. [45]

У поданому фрагменті Президент називає право на заборону на рішення інших учасників РБ ООН (право вето), котре за своєю суттю мало б регулювати ухвалення несправедливих рішень, «правом смерті». Так, Володимир Зеленський підкреслює зловживання росією цим механізмом на свою користь, коли вона блокує прийняття рішень, покликаних допомогти Україні.

72) *Чи може стати* ***чорно-білою весна****? Чи буває* ***вічний лютий****? Чи знецінюються* ***золоті слова****?* [49]

На початку промови, присвяченої Дню пам'яті та примирення, Президент задає три риторичні питання, у яких лунають поспіль лунають три метафори. «Чорно-біла весна» - весна, котра не знає цвіту та придушена димом і попелом

від вибухів та пострілів; «вічний лютий» - місяць, який для багатьох людей справді став нескінченним, бо війна не несе нічого окрім холоду та загибелі близьких і рідних, які «відходять у вічність»; «золоті слова» - пусті обіцянки агресора та світової спільноти, котрі у минулому гарно розповідали про мир та безпеку, але не виконали своїх обов'язків.

73) *І хочу нагадати також і* ***архітекторам злочинної політики*** *Росії, що покарання наздогнало й Адольфа Айхмана.* [44]

Під висловом «архітектори злочинної політики» Президент звертається до управлінців рф та тих, хто віддає злочинні накази.

Нерідко Президент використовує метонімію та уособлення у своїх промовах. У переважній більшості випадків вона стосується ототожнення країни та народу. Цей прийом є розповсюдженим у публіцистичних творах та більшою мірою був адаптований через широке розповсюдження англомовних текстів, а особливо - новин.

74) ***Україна підтримує*** *реалізацію всіх амбітних пріоритетів цьогорічної Асамблеї. …****Україна*** *про них* ***пам'ятає****. І* ***Україна*** *завжди* ***демонструвала*** *світу готовність забезпечувати мир цивілізованим шляхом.* [42]

Використання уособлення дозволяє ототожнювати країну із народом, роблячи країну начебто живим організмом. Незважаючи на те, що уособлення не є характерною рисою української мови, така тенденція дозволяє економити час та мовний простір. Серед арсеналу стилістичних прийомів у політичних промовах Володимира Зеленського зустрічаються також гіпербола та її антипод – літота.

75) *Так розпочалося 24 лютого 2022 року.* ***Найдовший день*** *нашого життя.* ***Найважчий день*** *нашої новітньої історії. Ми прокинулися рано й відтоді не засинаємо.* [46]

У поданому прикладі спостерігаємо застосування гіперболи. Вона характеризується використанням найвищого порівняльного ступеня прикметників «довгий» та «важкий».

76) *Наші військові героїчно захищають Україну вже 28 днів. 28 днів повномасштабного вторгнення* ***найбільшої*** *за розмірами держави у світі. Але не* ***найбільшої*** *за потенціалом. Не* ***найбільшої*** *за впливом. І* ***найменшої*** *– з морального погляду.* [56]

Тут на ряду із літотою спостерігаємо і прояв антитези – протиставлення певних «найбільших» ознак та «найменшої». Такий прийом дозволяє також порівняти фізичні якості (розмір територій росії та України) та певні абстрактні поняття (потенціал, вплив, моральність).

Промови Володимира Зеленського час від часу відзначаються використанням емоційно-емфатичних конструкцій. Це не є дивним, адже український президент має всіма можливими способами звернути увагу та передати якомога ширший спектр емоцій своїм слухачам. Так, серед згаданої категорії мовних засобів впливу звернемо увагу на використання розмовних, діалектних, сленгових виразів, а також неологізмів та евфемізмів.

77) *Коли російський корабель вимагав від наших хлопців скласти зброю, вони відповіли йому***...** *Так міцно, як не можна сказати в парламенті.* [47]

Спостерігаємо апосіопезу наприкінці першого речення, та ухиляння від згадки конкретного усім відомого вислову прикордонників на острові Зміїному у Чорному морі. Можемо припустити, що згадуючи цей момент таким чином, Президент підкреслює силу духу українських захисників, але уникає опускання до використання нецензурної лексики в британському парламенті.

78) *Щоб звільнити всю нашу землю від* ***рашистів****, нам доведеться воювати ще деякий час...* [45]

Президент використовує відносно новий термін, "рашисти", який почали широко вживати від початку великої війни. Він описує прихильників політичної ідеології режиму росії, і який почали широко вживати від початку великої війни. Також спостерігаємо використання апосіопези, яка сигналізує про невизначеність ситуації стосовно того, скільки українцям ще доведеться боротися.

79) *Я радий, що міжнародна* ***антипутінська коаліція*** *зросла настільки, що потребує окремого звернення.* [46]

У поданому вище прикладі зустрічається вираз «антипутінська коаліція», котрий перегукується із відомою у часи Другої світової війни Антигітлерівською коаліцією – воєнно-політичним об'єднанням держав, які під час Другої світової війни воювали проти нацистської Німеччини, Італії, Японії та їхніх сателітів та союзників і спільно воюючих. Термін втратив свою актуальність та став історизмом, але в сучасному контексті трансформувався та отримав друге життя. [11]

80) *Ми отримали статус кандидата до ЄС, повернули Зміїний, почули першу «****бавовну****» в Криму, побачили салюти на складах окупанта й Антонівський міст.* [46]

У часи великих змін та великих політичних і суспільних потрясінь у мові неминуче відбуваються зміни та з'являються нові мовні одиниці, або трансформуються старі. Одним із таких є «бавовна» - слово, котре описує певні неприємні для російських окупантів події на тимчасово окупованих територіях. «Бавовна» - іронічний вислів, що походить від російського «хлопок», котре російські пропагандисти використовують у якості евфемізму для замовчування невдач російської армії.

81) *І моє обрання доводить – громадяни втомились від досвідчених, системних, надутих політиків, які за 28 років створили країну можливостей. Можливостей «****відкатів****», «****потоків****», «****дерибанів****».* [50]

В інавгураційній промові 2019 року Президент звертається до Верховної Ради від імені українського народу, використовуючи просторічні, сленгові та жаргонні слова, котрі зустрічаються у колах нечесних політиків та звичайних громадян, які таким чином описують дії перших.

82) *Вони відправляють «****зеків****» на війну...* [40]

У зверненні до Конгресу США зустрічається сленгове «зеки» слово, що позначає засуджених ув'язнених осіб, котрі були відправлені на війну в Україну.

Так, Президент вказує на те, що рф не нехтує використанням будь-яких ресурсів задля досягнення своїх хижацьких планів.

Отже, проаналізувавши близько двадцяти промов Володимира Зеленського, переважна більшість яких була виголошена після початку повномасштабного вторгнення рф в Україну, та дослідивши використання різних видів засобів мовного впливу, ми можемо зробити певні висновки.

Серед основних видів промов особливо виділяються три: міжнародні, вітальні та святкові промови.

Міжнародні промови посідають окреме місце серед усього спектру текстів, адже саме вони є вкрай актуальними та важливими елементами сьогоднішнього політичного дискурсу України.

Однак, не можна применшувати значення вітальних та святкових промов, бо саме вони сприяють підтримці та зміцненню народної свідомості й сили духу у складний час.

Характерними ознаками президентських промов є короткі речення, уривчасті речення. Така побудова текстів обумовлена більшою мірою практичністю як для спікера, так і слухачів. Суть полягає в тому, що час для виступу є доволі обмеженим та часто Президенту доводиться виголошувати декілька промов за короткий проміжок час, що унеможливлює повноцінне заучування громіздких мовних та смислових конструкцій. З іншого боку, тексти, котрі побудовані на основі невеликих речень однозначно легше сприймаються слухачами, а також подібний підхід дозволяє зробити промови більш виразними та динамічними, на чому наголошувалося у аналізі.

Лексика публічних політичних виступів Володимира Зеленського цілком обґрунтовано та зрозуміло представлена власне політичною термінологією, політично-юридичною, військово-політичною та термінологічною лексикою широкої семантики. Окрім цього зустрічаються варто згадати частотне вживання політичних реалій та політичних символів. Загалом мова текстів насичена стилістичними фігурами, зокрема метафорами, порівняннями та іншими стилістичними прийомами, які посилюють експресивність виступів.

Можемо впевнено зазначити, що політичні промови Президента цілком успішно виконують свою основну функцію – схиляння слухачів на свій бік. Про це ясно свідчать допомога партнерів та підтримка світової цивілізованої спільноти.

Функція поширення інформації та встановлення теми політичного мовлення (з'ясування порядку денного) також є пріоритетними та чітко прослідковуються у текстах виступів.

Різноманітні мовні засоби та елементи, котрі були розглянуті під час аналізу, сприяють виконанню й інших не менш важливих функцій політичних промов.

Мобілізаційна функція виконується шляхом використання великої кількості закликів до дій та пропозицій щодо втілення потрібних кроків. Окрім цього, згадана функція також передбачає залучення адресата до виявлення ціннісних та ідеологічних переваг стосовно мовця. Це досягається використанням історичних довідок і цитат, котрі сприяють підвищенню рівня спорідненості України з партнерами.

Крилаті вислови неминуче відтворюють функцію привернення уваги, залишаючи слід у свідомості слухачів.

Варто згадати і маніпулятивну функцію, котра втілюється у експресивному зображенні усіх жахів війни та виставленні ворога глобальною загрозою людства.

Завдяки аналізу нам вдалося визначити, що найбільша кількість засобів мовного впливу, які потребують уваги перекладача під час роботи із текстами, спостерігається на лексико-семантичному рівні. На нього припадає 40% засобів мовного впливу, у той час як на синтаксичні, структурно-композиційні та стилістичні засоби мовного впливу у публічних промовах українського президента займають 15%, 19% і 20% відповідно.

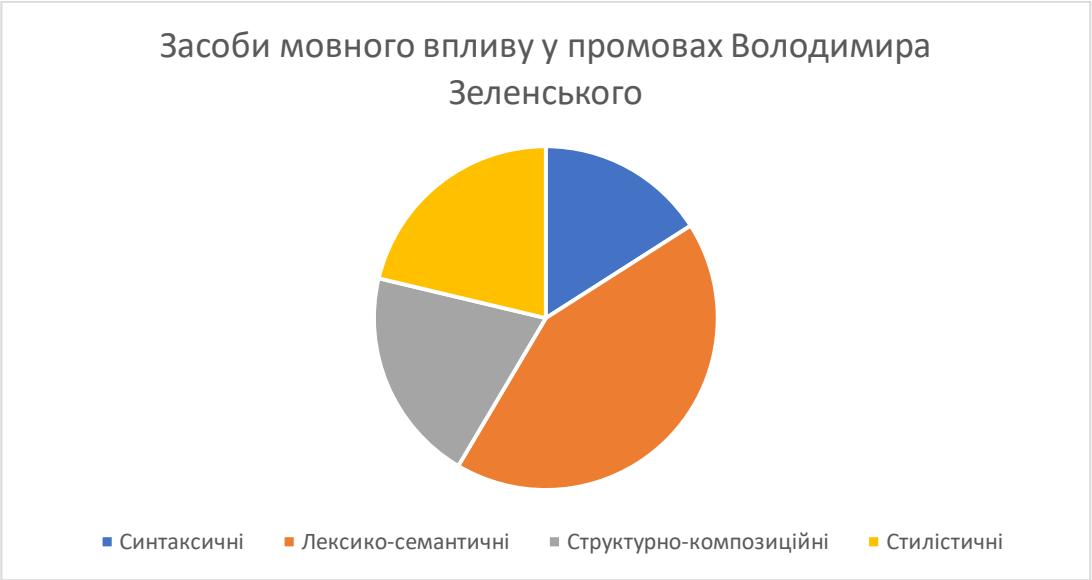

Рис. 2.5. Засоби мовного впливу у промовах В.Зеленського

РОЗДІЛ 3
ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ ЗАСОБІВ МОВНОГО ВПЛИВУ У ПРЕЗИДЕНТСКИХ ПРОМОВАХ

У практичному розділі нашої кваліфікаційної роботи ми ще раз розглянемо запропоновані раніше приклади та дослідимо способи їх передачі англійською з урахуванням передачі прагматичного елементу в тих моментах, де це можливо встановити.

3.1. Передача синтаксичних засобів мовного впливу

1) ***Без*** *їжі,* ***цілодобово без*** *води,* ***без*** *електрики,* ***цілодобово без*** *зв'язку.* ***Тижнями***. [58]

No *food,* ***24 hours a day without*** *water,* ***no*** *electricity,* ***24 hours a day without*** *communication.* ***For weeks.***

У перекладі поданої фрази спостерігаємо заміну прийменника «без» негативною часткою «no» та в деяких випадках еквівалентним прийменником «without». Такий прийом дозволяє зекономити мовний простір та зробити висловлення більш динамічним і різноманітним. Також прислівник «цілодобово» перекладений фразою «24 hours a day». На нашу думку, це найбільш вдалий спосіб передачі, оскільки інші еквівалентні варіанти, наприклад, «round the clock» або «day and night» є стилістично недоречним. Використання числівника тут ще раз підкреслює безвихідність ситуації та вказує на те, що кожна година має величезну ціну.

2) *Я розповім вам одну* ***історію. Історію*** *людини, для якої «бути почутим» стало сенсом життя.* [42]

Let me tell you one ***story. The story*** *of a person for whom "being heard" has become the meaning of life.*

У цьому прикладі зберігається оригінальний апанадиплозис (збіг кінцівки попереднього та початку наступного речення) та цілісність оповіді.

3) ***13 днів нашого захисту****. Так, що всі прокинулися – ми, діти, всі ми, живі люди, вся* ***Україна****. І відтоді* ***не спить****. Ми всі стали до зброї.* ***Ставши великою армією.*** [47]

13 days of our defense. So that everyone woke up - we, the children, all *of us, living people, all of* ***Ukraine****. And* ***we haven't slept*** *since.* ***We all took up arms becoming a large army****.*

У перекладі вдалося зберегти прагматичну цінність першого речення уривка, що виступає у якості певного заголовка для подальшої розповіді Президента.

Також спостерігаємо граматичну трансформацію – об'єднання речень. Використання герундія "becoming" в поданому прикладі є цілком виправданим та обґрунтованим цілісністю сенсу речення. Оскільки збереження структури оригінального тексту та початок англійського речення з герундія дещо ускладнило б розуміння мовлення у цьому епізоді.

Варто відзначити те, як імпліцитний підмет "Україна" із оригінального тексту, був перекладений за допомогою займенника "we" в англійському варіанті.

4) ***Підтримайте*** *нас.* ***Підтримайте*** *мир.* ***Підтримайте*** *кожного українця.* ***Зупиніть*** *війну!* ***Допоможіть*** *нам її* ***зупинити****.* [58]

Support us. **Support** peace. **Support** every Ukrainian. **Stop** the war. **Help** us stop it.

5) ***Не має бути жодних винятків із санкційного режиму для жодного російського банку. Не допустіть продовольчої кризи в сусідніх із вами регіонах. Допоможіть*** *нам.* ***Зупиніть*** *убивства.* ***Збережіть*** *українські родини.* [54]

There should be no exceptions to the sanctions regime for any Russian bank. ***Do not allow*** *the food crisis in your neighboring regions.* ***Help*** *us.* ***Stop*** *the killings.* ***Save*** *Ukrainian families.*

6) ***Посилюйте*** *санкції проти держави-терориста.* ***Визнайте*** *її нарешті державою-терористом.* ***Знайдіть*** *спосіб зробити безпечним наше*

українське небо. ***Зробіть те, що ви можете. Те, що ви повинні. До чого зобов'язує велич вашої держави і вашого народу.*** [47]

Increase *sanctions against the terrorist state.* ***Recognize*** *it as a terrorist state finally.* ***Find*** *a way to make our Ukrainian sky safe.* ***Do what you can. Do what you have to. Do what the greatness of your state and your people obliges to***.

У поданих фрагментах, які взяті із різних промов, повністю зберігається ідея заклику до дій, шляхом використання коротких влучних речень та ряду англійських дієслів у наказовому способі. Можемо помітити, найбільш уживаними словами-закликами є "support", "stop", "help", "do".

7) ***Уявіть, що о четвертій ранку кожен з вас чує вибухи. Страшні вибухи.*** *Джастіне,* ***уяви****, що ти чуєш. І чують твої діти. Чують ракетні удари по аеропорту Оттави.* ***По десятках інших місць по всій території вашої прекрасної країни, території Канади. Крилаті ракети. Ще до світанку. І твої діти обіймають тебе і запитують, що сталося, батьку.*** [59]

8) ***Imagine that at four in the morning each of you hears explosions. Terrible explosions***. *Justin,* ***imagine*** *that you hear it. And your children hear it. Hear* ***missile strikes*** *at Ottawa airport.* ***At dozens of other places throughout your beautiful country, Canada. Cruise missiles. Even before dawn. And your children hug you and ask: "what happened, dad?"***

Як зазначалося у попередньому розділі, цей фрагмент є своєрідною апеляцією до канадців та спробою занурити слухачів у події України, надавши їм спробу хоча б приблизно уявити жахіття війни. На нашу думку, згадане раніше використання дієслова у наказовому способі ("imagine"), повторення ключових слів (іменників "explosions", "missiles") і збереження структури чергування довгих та коротких речень справляється тут зі своєю задачею.

При перекладі також помічаємо порушення правил оформлення прямої мови. Замість двокрапки в останньому реченні має стояти кома і питання зазначене у лапках з великої літери.

9) *Організація Об'єднаних Націй.* ***Та будьмо відверті – чи є нації сьогодні справді об'єднаними? А навіть якщо так, то що саме їх об'єднує? Це лиха, катастрофи, війни.*** [42]

United Nations. But let's be honest - are nations really united today? And even if so, what exactly unites them? Disasters and wars.

Першочергово сутність висловлювання полягала у виголошенні пари риторичних питань, які були збережені.

Однак, ще помічаємо, що під час перекладу останнього речення поданого уривку було опущене слово «лиха» або, можемо припустити, що перекладач вирішив об'єднати його із поняттям «катастрофи» та таким чином узагальнити природу лексичних одиниць, які за своєю суттю часто використовуються як взаємозамінні. Тобто такий хід зумовлений економією мовного простору.

У продовження попереднього прикладу також бачимо повторення ключових мовних одиниць – однокореневих слів "united" та "unites".

10) ***Невже людство почало забувати про ці страшні уроки історії?*** [42]

Have humanity started to forget these dreadful lessons of history?

1) ***Чому вони захищають все це без вашого лідерства? Без вашої сили? Чому держави за океаном для нас виявляються ближчими, ніж ви?*** [58]

Why are they defending all this without your leadership? Without your strength? Why are overseas states closer to us than you are?

11) ***Що це? Байдужість? Розрахунок? Чи посередництво – без обраннясторони? Я залишу вам вибір відповіді на це запитання.*** [53]

What is it? Indifference? Premeditation? Or mediation without choosing a party? I will leave you a choice of answer to this question.

У зазначених вище уривках демонструються різні види та підходи до використання риторичних питань. Прагматичний елемент їхнього використання був описаний у другому розділі даної роботи та можемо зробити висновок, що цей елемент обов'язково зберігається у перекладі текстів.

3.2. Передача лексико-семантичних засобів мовного впливу

12) ***Вельмишановний пане Президенте,***

Ваші високоповажності,

Пані та панове! [42]

Distinguished President,

Your Excellencies,

Ladies and Gentlemen!

13) ***Пане Спікере!***

Пане Прем'єр-міністре!

Члени уряду, парламенту, лорди.

Леді та джентльмени! [47]

Mr. Speaker!

Mr. Prime Minister!

Members of the government, parliament, lords.

Ladies and gentlemen!

14) ***Шановна пані Президент Гьорінг-Екард.***

Шановний пане Шольц.

Шановні пані та панове депутати, гості, журналісти.

Німецький народе! [58]

Dear President Göring-Eckardt.

Dear Mr. Scholz.

Dear ladies and gentlemen, deputies, guests, journalists.

German people!

15) ***Шановний пане Спікере, члени Кнесету!***

Шановний пане Прем'єр-міністре Беннет, дуже дякую за підтримку.

Шановні члени уряду Держави Ізраїль, всі присутні, гості, народе Ізраїлю! [53]

Dear Mr. Speaker, members of the Knesset.

Dear Prime Minister Bennett, thank you very much for your support.

Dear members of the Government of the State of Israel, all attendees, guests, people of Israel!

Проаналізувавши подані вище кліше, котрі Президент використовує на початку кожної промови, бачимо, що структура висловлювання залишається незмінною та титули, звання, посади й інші елементи перекладаються загальноприйнятими еквівалентними відповідниками. Серед найбільш поширених: "шановний/ -а" - "dear", пан - "Mr.", "пані та панове" - "ladies and gentlemen".

16) ***Великий народе великої України!*** [46]

Great People of Great Ukraine!

Цікавою особливістю письмового перекладу даного вислову є написання іменника «People» та прикметника «Great» із великої літери. Таким чином яскраво підкреслюється шанобливе ставлення до українського народу та величі України. Гарний жест від перекладача.

17) ***Вільний народе незалежної України!*** [52]

The free people of independent Ukraine!

На противагу, маємо і такий приклад, проте, у перекладі прикметники «free» й «independent» не виділяються великою буквою. Однак, зв'язка іменника та прикметника зберігається.

18) ***Від імені України*** *вітаю Вас, пане Президенте, з обранням Головою 74-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН.* [42]

On behalf of Ukraine*, I congratulate you, Mr. President, on having been elected President of the 74th session of the UN General Assembly.*

19) ***Я звертаюся до вас від імені українців, звертаюсь до вас від маріупольців*** *– мирних мешканців міста, яке російські війська заблокували та рівняють із землею.* ***Я звертаюся до вас від імені наших військових.*** [58]

I am addressing you on behalf of Ukrainians, I am addressing you on behalf of Mariupol residents *- civilians of a city that Russian troops have blocked and razed to the ground.* ***I am addressing you on behalf of our military****.*

Сутність поданих висловлювань полягала у демонстрації того, як Президент виступає голосом народу, використовуючи фрази «я звертаюсь до вас від імені…». У перекладі передається сталим «I am addressing you on behalf of…».

Ще однією цікавою рисою перекладу є використання Present Perfect на противагу минулому завершеному та теперішньому тривалому часу в українському варіанті: «заблокували та рівняють» - «*have blocked and razed*».

Також відзначаємо заміну іменника в множині “військових” на іменник у числі однини “military.”

20) *«**Бути чи не бути?»** – ви добре знаєте це шекспірівське питання.* [47]

"To be or not to be?" *- You know this Shakespearean question well.*

За правилами уривки із художніх текстів мають точно відтворювати написання, що існує у першоджерелі. Враховуючи той факт, що текст «Гамлета» є загальнодоступним та не викликає труднощів для його знаходження, цитата Шекспіра передається оригінальним рядком із твору автора.

21) ***Ми не здамося й не програємо! Ми підемо до кінця. Ми будемо боротися на морях, будемо битися в повітрі, ми будемо захищати нашу землю, хоч би якою була ціна.*** *Ми будемо битися в лісах, на полях, на узбережжях, у містах і селах, на вулицях, ми будемо битися на пагорбах... І я хочу від себе додати: ми будемо битися на териконах, на березі Кальміуса та Дніпра! І ми не здамося!* [47]

We shall not give up and shall not lose! We shall go the whole way. We shall fight in the seas, we shall fight in the air, we shall defend our land, whatever the cost may be. *We shall fight in the woods, in the fields, on the beaches, in the cities and villages, in the streets, we shall fight in the hills ... And I want to add: we shall fight on the spoil tips, on the banks of the Kalmius and* ***the Dnieper****! And we shall not surrender!*

Характерною ознакою поданого фрагменту є використання дієслова “shall”, яке наразі зустрічається не так часто, як це бувало раніше. Враховуючи алюзію на промову Уїнстона Черчилля, присутність цього дієслова виявляється

обґрунтованою. Таким чином передається помпезність, рішучість та визначеність повідомлення.

Варто звернути увагу на переклад власної назви річки Дніпро. В англійському тексті бачимо «the Dnieper». Причина за якої тут присутній саме такий відповідник, а не переклад за допомогою транслітерації (Dnipro) - невідома.

22) *Колишній актор, Президент Сполучених Штатів Америки Рональд Рейган сказав одного разу в Берліні: «**Зруйнуйте цю стіну**!» І я хочу сказати тепер вам. Канцлере Шольц! **Зруйнуйте цю стіну**.* [58]

*Former actor, President of the United States Ronald Reagan once said in Berlin: **Tear down this wall**! And I want to tell you now. Chancellor Scholz! **Tear down this wall.***

У поданому фрагменті не маємо нарікань стосовно точності відтворення виділеної фрази, однак, знову спостерігаємо неправильне оформлення цитат у перекладі. Перед висловом «*Tear down this wall!*» у першому реченні уривка має стояти кома, а сам вираз повинен бути заключений у лапки.

23) ***Географія може бути різною, але жорстокість однакова.*** [44]

Geography may be different, but cruelty is the same.

Побудований на антитезі авторський вислів Президента у перекладі так само чітко передає сенс у перекладі, який несе і в оригіналі.

24) *Бо вона – **Одеса-мама**.* [51]

Because it is Odesa Mama.

Вираз «Одеса-мама» був транслітерований і, на нашу думку, це влучний варіант, який найбільш точно передає колорит та гумористичний смисл вислову.

25) *«**Я маю мрію**» – ці слова відомі кожному з вас. Сьогодні я можу сказати: **я маю потребу**. Потребу в захисті нашого неба. Потребу у вашому рішенні, у вашій допомозі.* [57]

*"**I have a dream**" - these words are known to each of you. Today I can say: **I have a necessity**. The **necessity** to protect our sky. The **necessity** for your decision. Your help.*

Головна ідея та трансформація, що пов’язана із переносом сенсу із фрази «я маю намір» на «я маю потребу», успішно досягається перекладачем шляхом передачі іменника еквівалентним «necessity», який до того ж повторюється тричі, фокусуючи увагу слухачів на обов’язковій необхідності підтримки України.

26) ***МАГАТЕ*** *вже надала відповідні рекомендації, підтверджуючи всі ті ризики, про які ми неодноразово говорили*. [45]

The IAEA *has already provided respective recommendations, confirming all the risks that we have repeatedly raised.*

27) *Коли ми запитували у вас, що має зробити Україна, щоб стати членом* ***НАТО****, бути у безпеці, отримати гарантії безпеки, ми чули у відповідь: такого рішення на столі поки що немає й найближчим часом не буде.* [58]

When we asked you what Ukraine needs to do to become a member of ***NATO****, to be safe, to receive security guarantees, we heard the answer: such a decision is not on the table yet and will not be in the near future.*

Абревіатури МАГАТЕ та НАТО були перекладені своїми відповідниками “IAEA” (International Atomic Energy Agency) та “NATO” (North Atlantic Treaty Organization).

28) *У* ***Польщі, Словаччині, Румунії, Німеччині, Чехії****, у* ***державах Балтії*** *та ще в десятках різних країн світу.*

In ***Poland, Slovakia, Romania, Germany, the Czech Republic, the Baltic States*** *and dozens of different countries.* [53]

Ряд власних назв країн перекладені еквівалентно за допомогою прямих відповідників, що є єдино правильним підходом.

29) *У цей день, 25 вересня, помер* ***Ерix Марія Ремарк****. А 90 років тому світ побачив його* ***роман «На Західному фронті без змін»***.
Це ***«Прощавай, зброє!» Ернеста Хемінгуея***. [42]

On this day, September 25, ***Erich Maria Remarque*** *died. And 90 years ago the world saw his* ***novel “All Quiet on the Western Front”.*** *It's* ***Ernest Hemingway's "A Farewell to Arms".***

30) *На ту землю, де народилась і зростала українська* ***княжна Єлизавета Ярославна****. Дружина норвезького короля* ***Гаральда III Суворого****, мати норвезького короля* ***Олафа Спокійного****, бабуся* ***Магнуса III****, прабабуся* ***Ейнстейна I*** *і* ***Сігурда Хрестоносця***. [55]

At the land where the Ukrainian ***Princess Elisiv of Kyiv*** *was born and grew up. Wife of* ***King Harald III of Norway****, mother of* ***King Olaf the Peaceful****, grandmother of* ***Magnus III****, great-grandmother of* ***Eystein I and Sigurd the Crusader***.

Імена та назви творів перекладаються подібним до минулого випадку чином.

Особливу увагу варто приділити перекладу імен історичних персоналій, яка передбачає клопітку працю із інформаційними джерелами. Варто зауважити, що при перекладі назв титулів таких як «княжна», «король», використовуються відповідники «Princess», «King», які пишуться з великої букви на відміну від українського варіанту. Також бачимо появу антропонімів, а саме, прізвиська поряд із іменами історичних постатей.

31) *Якщо згадаєте, що значив для вас* ***Берлінський повітряний міст****, який можна було зробити, тому що небо було безпечним.* [58]

If you remember what ***the Berlin Airlift*** *meant to you. Which could be realized because the sky was safe.*

«Берлінський повітряний міст» - політична реалія, у перекладі передана еквівалентним виразом. Також спостерігаємо фрагментацію у поданому уривку.

32) *Очевидно, що словам Росії довіряти неможливо, і не буде жодних «****Мінськів – 3****», які Росія порушить одразу ж після укладення.* [45]

Apparently, one cannot trust Russia's words, and there will be no ***Minsks-3****, which Russia would violate immediately after signing.*

Політична реалія, що пов’язана із Мінськими угодами була транслітерована і число множини в оригіналі, було збережено в перекладі. Такий переклад, на відміну від, наприклад, the new Minsk agreements, створює дещо глузливий ефект та передає ставлення Президента до документа. Прагматика

повідомлення має бути зрозумілою слухачам, адже воно направлене на людей, які розуміються на стані справ.

33) *І тому серед нас є* ***Праведники народів світу***. [53]

That is why ***the Righteous Among the Nations*** *are among us.*

Назва нагороди має відповідник англійською, тому доречно використати саме його, що цілком правильно і зробив перекладач.

3.3. Передача структурно-композиційних засобів мовного впливу

34) ***5 років*** *триває війна на Донбасі.* ***5 років****, як Росія анексувала в Україні півострів Крим.* [42]

The war in Donbas has already lasted ***five years and five years*** *have passed since Russia annexed the Ukrainian peninsula of Crimea.*

В перекладі даного уривка спостерігається об’єднання простих речень у складне. Зважаючи на зміщення обставини з початку речення у середину та винесення підмета на початок речення, що є характерним для англійської мови, використання такого підходу до перекладу є обґрунтованим.

35) *Але що робити, коли* ***у небезпеці*** *сама основа міжнародної* ***безпеки****?* [42]

But what shall we do when the very basis of international ***security*** *is* ***at stake****?*

На нашу думку, у перекладі повністю вдалося зберегти головну ідею виразу, однак, перекладач вирішив опустити стилістичний аспект оригіналу. Це можна було б спробувати втілити, використавши однокореневі слова, як це зазначено в українському тексті. Пропонуємо наступний варіант: «But what shall we do when the very basis of international security is insecure.»

36) *Знищення* ***наших*** *дітей,* ***наших*** *сімей,* ***нашої*** *держави,* ***наших*** *міст,* ***наших*** *громад,* ***нашої*** *культури. І всього, що робить* ***українців українцями***. [53]

Destroying ***our*** *children,* ***our*** *families.* ***Our*** *state.* ***Our*** *cities.* ***Our*** *communities.* ***Our*** *culture. And everything that makes* ***Ukrainians Ukrainians****.*

У цьому фрагменті було збережено багаторазове повторення присвійного займенника. Цей прийом дозволяє підкреслити трагедію українського народу та наголосити. Також спостерігається нова трансформація - фрагментація речення на менші частини.

37) ***Там*** *поховані понад сто тисяч жертв Голокосту.* ***Там*** *давні київські* ***кладовища****.* ***Там*** *єврейське* ***кладовище****.* ***Туди*** *вдарили російські ракети.* [53]

More than 100,000 Holocaust victims are buried ***there****.* ***There*** *are ancient Kyiv* ***cemeteries****.* ***There*** *is a Jewish* ***cemetery****. Russian missiles hit* ***there****.*

Спостерігаємо відтворення вказівного займенника «туди» у перекладі англійською мовою, однак, тепер він повторюється не на початку кожного речення, але й був переміщений у кінець першого та останнього із поданих в уривку. Це зумовлено граматичною структурою англомовних речень та є прийнятним варіантом. Фокус на місці бомбардування, який робився в оригіналі, однаково зберігається і в перекладі, що і є метою повідомлення.

38) *Я дякую всім, завдяки кому триває наш опір. Це всі наші захисники та захисниці.* ***Збройні Сили України. Сухопутні війська, наша піхота й танкісти. Повітряні та Військово-Морські сили.***
Артилерія, ППО, десантники, розвідники, прикордонники. ССО, СБУ, Нацгвардія, поліція, ТрО *– усі наші сили безпеки й оборони.*

I am grateful to all those who make our resistance possible. [46]
These are all our defenders. ***The Armed Forces of Ukraine.***
Ground Forces, our infantry and tank-men. Air and Naval Forces.
Artillery, air defense, paratroopers, intelligence, border guards. The Special Operations Forces, the Security Service, the National Guard, the police, the territorial defense units *- all our security and defense forces.*

У поданому фрагменті має місце ряд військових термінів, які були перекладені прямими відповідниками, що є основним і найбільш правильним варіантом передачі подібних структур.

39) *Уявіть:* ***атомну станцію****, на якій сталася* ***катастрофа****.* ***Конфайнмент****, який закриває зруйнований* ***реактор****.* ***Сховище ядерних відходів****, що працює.* [56]

Imagine a ***nuclear power plant*** *where a* ***disaster*** *happened.* ***Confinement*** *that closes the destroyed* ***reactor****.* ***Operating nuclear waste storage facility****.*

40) *Днями російські війська обстріляли ще й* ***хімічне виробництво*** *на території Сумської області України. Там стався* ***витік аміаку****. Нас попереджають про можливі* ***хімічні атаки****, зокрема із застосуванням* ***зарину****, як це було в Сирії.* [56]

The other day, Russian troops also fired at a ***chemical plant*** *in the Sumy region of Ukraine. There was a* ***leak of ammonia****.*
We are warned about possible ***chemical attacks****, in particular with the use of* ***sarin****. As it was in Syria.*

Ситуація із перекладом є доволі аналогічною до тієї, яка зустрічалась вище у попередньому випадку, але подані уривки характеризуються використанням термінів, що пов'язані із атомною та хімічною енергетикою. Терміни перекладені прямими відповідниками, що є доцільним варіантом. На додаток можемо спостерігати фрагментацію останнього речення у перекладі англійською. Припускаємо, що вона ґрунтується на основі паузи в усному мовленні, а також підкреслює те, що злочинні методи ведення війни росія не змінює десятиліттями.

41) *Для нас уже не спрацював «****Будапешт****». Наш* ***Будапештський меморандум****.* [43]

*"****Budapest****" hasn't worked for us already. Our* ***Budapest Memorandum****.*

«Будапешт», або Будапештський меморандум – політична реалія. Вона є співзвучною із назвою угорської столиці, тому в першому випадку була перекладена одним словом за правилами транскрипції, в узгодженні з оригіналом, та винесена у лапки, адже позначає конкретний документ, а не місто. У другом випадку перекладена повним терміном, що розшифровує попередню згадку про угоду.

Із граматичних трансформацій відзначимо винесення підмета «Будапешт» перед дієсловом у першому реченні поданого фрагменту.

42) ***Таких історій – тисячі. Таких куль – мільйони.*** [42]

*There are **thousands** of such stories, **millions** of such bullets.*

43) ***Мир потрібен** Україні. **Мир потрібен** нам. **Мир потрібен** Європі. **Мир потрібен** світу.* [44]

***Ukraine needs** peace. **We need** peace. **Europe needs** peace. **The world needs** peace.*

Згідно з аналізом у другому розділі, в поданих уривках робиться наголос на градації та гіперболі, котрі описують всеосяжність серйозності війни. У перекладі ця тенденція зберігається, однак, спостерігаємо граматичні трансформації – у першому фрагменті появу формального підмета «there» та інтеграцію речень зі збереженням паралельної структури; в другому – перетворення додатку на підмет в кожному окремому реченні.

44) *Я звертаюся до всіх людей Сполученого Королівства.*
*До всіх людей **Великої** Британії. **Великого** народу.*
*З **великою** історією. Я звертаюся до вас як громадянин, як Президент, але теж **великої** країни. З **великою** мрією. І **великою** боротьбою.* [47]

I'm addressing all the people of the United Kingdom.
*All the people of **Great** Britain. **Great** people. With a **great** history.*
*I'm addressing you as a citizen, as President of a **great** country as well.*
*With a **great** dream. And a **great** struggle.*

У перекладі зазначеного фрагменту зберігається наголос на багаторазовому повторі прикметника «great», що ясно перегукується із англомовною назвою країни, до жителів якої звертається Президент.

45) ***У перший день** о 4-й ранку на нас полетіли крилаті ракети.*
***На другий день** відбивалися від атак у повітрі…*
***На третій день** російські війська не ховаючись били просто по людях, по житлових будинках.*

На 13-й день *у блокованому російськими військами Маріуполі померла дитина.* [47]

On the first day *at 4 am, cruise missiles were fired at us.*
The next day *we fought off attacks in the air…*
On the third day*, Russian troops openly fired at people and apartment buildings without hiding.*
On the thirteenth day*, a child died in Russian-occupied Mariupol.*

46) ***І*** *ми билися.* ***І*** *вигризали кожну добу.* ***І*** *ми вистояли в другий день.* ***І*** *ми витримали лютий місяць і лютий початок війни.* [46]

And *we fought.* ***And*** *we fiercely fought for every day.* ***And*** *we endured the second day.* ***And*** *we endured the furious month and the furious beginning of the war.*

У поданих уривках перекладачеві вдалося передати цілісну структуру оригінального тексту, зберігши паралельність прийменникової конструкції у поєднанні із порядковим числівником та іменником на початку речень в першому фрагменті та конструкцію, що складається із прийменника, іменника та присудка в другому.

47) ***Ми звертались*** *до вас. Санкції такі, щоб агресор відчув, що ви – сила,* ***ми бачили*** *затягування.* ***Ми відчули*** *спротив.*
Ми зрозуміли*, що ви хочете продовжувати* ***економіку. Економіку. Економіку.*** [58]

We turned *to you. Sanctions for the aggressor to feel that you are a force.* ***We saw*** *delays.* ***We felt*** *resistance.* ***We understood*** *that you want to continue* ***the economy. Economy. Economy.***

Промова Володимира Зеленського у Бундестазі характеризується певним градусом напруженості та докору за бездіяльність німецького уряду. Розглянута у попередньому розділі тенденція до виголошення коротких уривчастих речень та конструкцій, що складаються із займенника «ми» та дієслова, не лише дозволяє Президенту транслювати позицію українського народу, а й створює певне відчуття буферності, відчуження, яке існує між Україною та Німеччиною, поділ на «нас» і «вас».

У перекладі тексту англійською мовою цей прийом паралельності також застосовується і виконує задану йому функцію.

48) *І **потвори** почали **повтори**.* [49]

*And the **monsters** began to **repeat**.*

В перекладі англійською мовою повністю зберігається смисл висловлювання, але деякою мірою втрачається стилістична сила оригінального тексту, однак, повністю передати її англійською неможливо.

49) *Не **окопи**, а **окови**.* [52]

*Not **trenches**, but **fetters**.*

Проте, у цьому випадку вдалося зберегти звучність завдяки перегукуванню звуків “e”, “s” в англійській мові.

3.4. Передача стилістичних засобів мовного впливу

50) *І тоді **коктейль з прагматизму, скепсису та суворої геополітичної реальності** ще не встиг **загасити** ваш запал, романтизм і непохитну віру в те, що світ можна змінити на краще.* [42]

*And then, a **cocktail of pragmatism, skepticism and harsh geopolitical reality** has not yet managed to **quench** your passion, romanticism and unwavering belief that the world can be changed for the better*.

Перекладач прийняв рішення буквально передати образ «коктейлю», що в дійсності є найбільш прийнятним варіантом, враховуючи подальший контекст, де слово «загасити» перекладене дієсловом «quench», котре означає «втамовувати спрагу» (за допомогою напою) або гасити, напр., полум’я (рідиною).

51) *З цієї **найвищої у світі трибуни** завжди чути заклики до справедливих змін, праведні обіцянки, проголошення нових ініціатив.* [42]

*We always hear calls for fair change, just promises, announcement of new initiatives from this **highest platform in the world***.

Метафора, що описує трибуну для виступів в залі Генасамблеї ООН перекладена одним із відповідників, як «platform» (платформа), однак, на наш погляд, доречним було і використання транслітерованої форми «tribune».

52) *Без цього не буде повернення до нормального, стабільного життя, і* ***відлуння війни*** *ще довго зберігатиметься – у вибухах мін, які забиратимуть життя дітей і дорослих, у забрудненні води, ґрунтів та атмосфери.* [44]

Without this, there will be no return to a normal, stable life, and the ***reverberations of the war*** *will remain for a long time - in the explosions of mines that will take the lives of children and adults, in the pollution of water, soil and atmosphere.*

У цьому фрагменті тексту «відлуння» перекладене англійським відповідником «reverberations». Розширене значення англомовного слова передбачає, що це звук або ефект, який впливає на людей. Виходячи із подальшого контексту, цей варіант є доцільним, однак, якщо робити ухил на стилістичний аспект, то пропонуємо перекласти виділене словосполучення як «echoes of the war».

53) *Якщо для когось це тільки* ***політичний театр****, де грають ролі, декларують* ***світлі наміри****, які потім перекреслюються* ***темними вчинками****?* [42]

If for someone it is only ***a political theater*** *where they play a role and declare* ***light intentions****, which are then crossed out by* ***dark actions****?*

Поданий фрагмент характеризується повною передачею трьох виділених метафор та збереженням антитези у англійському тексті за допомогою антонімічних понять світла («light») та темряви («dark»).

54) *Ми маємо справу з державою, яка перетворює* ***право вето*** *у Раді Безпеки ООН на* ***право смерті****.* [44]

We are dealing with a state that turns ***the right of veto*** *in the UN Security Council into* ***a right to kill****.*

Показовий приклад влучної перекладацької роботи, а саме передача метафори «право смерті», як «right to kill» (букв. право на вбивство). Варто

підкреслити цей момент, адже буквальний переклад на кшталт «right to die» або «right of death» абсолютно спотворив би сенс повідомлення.

55) *Чи може стати **чорно-білою весна**?*

*Чи буває **вічний лютий**?*

*Чи знецінюються **золоті слова**?* [49]

*Can **spring** be **black and white**?*

*Is there **eternal February**?*

*Are **golden words devalued**?*

У даному уривку перекладач дослівно відтворив метафори, використавши прямі відповідники.

56) *І хочу нагадати також і **архітекторам злочинної політики Росії**, що покарання наздогнало й Адольфа Айхмана.* [44]

*And I also want to remind the **architects of Russia's criminal policy** that punishment has reached Adolf Eichmann as well.*

Використання відповідника «architects» для відтворення вказаної вище метафори дозволяє передати стилістичне забарвлення подальшого її продовження «of Russia's criminal policy», зберігаючи образ монументальності (у негативному сенсі) та закоренілості авторитаризму російського керівництва.

57) ***Україна підтримує** реалізацію всіх амбітних пріоритетів цьогорічної Асамблеї. **Україна** про них **пам'ятає**. І **Україна** завжди **демонструвала** світу готовність забезпечувати мир цивілізованим шляхом.* [42]

***Ukraine supports** the implementation of all ambitious priorities of this year's Assembly. **Ukraine** remembers them. And **Ukraine has always demonstrated** its willingness to provide peace in a civilized way.*

Персоніфікація є однією із основних рис англійської мови, тому зазначений переклад є цілком функціональним, лаконічним та зрозумілим для слухачів.

58) *Так розпочалося 24 лютого 2022 року. **Найдовший день** нашого*

життя. ***Найважчий день*** *нашої новітньої історії. Ми прокинулися рано й відтоді не засинаємо.* [46]

That is how February 24, 2022 began. ***The longest day*** *of our lives.* ***The hardest day*** *of our modern history. We woke up early and haven't fallen asleep since.*

59) *Наші військові героїчно захищають Україну вже 28 днів.*
28 днів повномасштабного вторгнення ***найбільшої*** *за розмірами держави у світі.*
Але не ***найбільшої*** *за потенціалом.*
Не ***найбільшої*** *за впливом.*
І ***найменшої*** *– з морального погляду.* [56]

Our servicemen have been heroically defending Ukraine for 28 days already.
28 days of full-scale invasion of ***the largest*** *state in the world.*
But not ***the greatest*** *in potential.*
Not ***the most influential****.*
And ***the smallest*** *from a moral point of view.*

Для передачі прикметників найвищого або найменшого ступеня порівняння в англійському тексті використовується аналогічне явище, тобто прикметники із простої форми найвищого ступеня порівняння набувають означеного артикля «the» та закінчення «-est», або «more/ most», якщо вони є багатоскладовими.

60) *Щоб звільнити всю нашу землю від* ***рашистів****, нам доведеться воювати ще деякий час...* [45]

To liberate our entire land from the ***Russists****, we still will have to fight for a while longer...*

Термін «рашизм» першочергово набув загального вжитку в українській мові, хоча походить від англ. Russia, «Раша» + «fascism», тому відтворення похідного «рашисти» ґрунтується на злитті англомовного варіанту початку та закінчення зазначених раніше слів.

61) *Ми отримали статус кандидата до ЄС, повернули Зміїний, почули першу «**бавовну**» в Криму, побачили салюти на складах окупанта й Антонівський міст.* [46]

*We received EU candidate status, returned Zmiinyi Island, heard the first"**Bavovna**" in Crimea, saw fireworks at the occupier's warehouses and Antonivskyi Bridge.*

Комічний неологізм «бавовна» був перекладений шляхом транслітерації, адже слово позначає явище та є певним символом, яке недоречно було б перекладати еквівалентно, як «cotton».

62) *І моє обрання доводить – громадяни втомились від досвідчених, системних, надутих політиків, які за 28 років створили країну можливостей. Можливостей «**відкатів**», «**потоків**», «**дерибанів**».* [50]

*My election proves that our citizens are tired of the experienced, pompous system politicians who over the 28 years, have created a country of opportunities — the opportunities **to bribe, steal and pluck the resources**.*

Для аналізу запропонованого фрагменту необхідно визначитися зі значенням оригінальних слів: «відкат» — це форма підкупу шляхом переговорів, при якій особа отримує хабар, або комісійні в обмін на надані послуги; «потік» - нелегальний корупційний грошовий механізм; дерибан - незаконний поділ, привласнення земель, майна, коштів.

Український жаргонізм «потоки» був опущений у процесі перекладу, а «дерибан» переданий за допомогою двох дієслів, котрі означають «красти, викрадати» та «ощіпувати, здирати». На нашу думку, така пара дозволяє зберегти послідовність із трьох смислових одиниць у порівнянні з оригінальним текстом, та більш точно описати поняття «дерибану».

Проте, в процесі розбору нам вдалося також встановити, що два із виділених українських понять мають близькі аналогічні одиниці в англійській мові, наприклад, «відкат» - “kickback” (сума незаконної виплати в обмін на приховану допомогу або роботу), «дерибан» - “carve-up” (розподіл чогось, таким чином, що не буде схвалений суспільством). [14] [35]

63) *Вони відправляють «**зеків**» на війну...*

*They sent **convicts** to the war...* [40]

Аналогічно до попереднього уривку, розберемо по частинам: «зек» - ув’язнений. Еквівалентами до іменника «ув’язнений» є англійське «convict, prisoner».

В дійсності, в англійській мові зустрічаємо також сленгове скорочення від «convict» - «vict», проте це скорочення також може означати «victim» - «жертва». Таким чином, для уникнення непорозумінь та спрощення сприйняття, обидва із запропонованих варіантів вважаємо доцільним для застосування у перекладі. [34]

Отже, за підсумками аналізу третього розділу ми можемо зробити певні висновки.

Переклад президентських промов є надзвичайно відповідальною та клопіткою працею, адже ці тексти лунають з найбільших платформ та найважливіших майданчиків світу, тому точне і повноцінне донесення кожного із аспектів виступу є критично важливою задачею.

Для досягнення своєї мети і вирішення труднощів перекладу засобів мовного впливу на різних структурних рівнях, спеціалісти користуються усім арсеналом перекладацьких прийомів та трансформацій. Серед ряду перешкод та проблем з якими стикаються перекладачі у процесі роботи із перекладом промов Президента можемо виділити такі: відтворення стилістичних особливостей тексту оригіналу; передача цитат і крилатих висловів; переклад абревіатур, імен, власних назв художніх творів, країн, титулів, посад; переклад політичних реалій та специфічних термінів із відмінних галузей; переклад омофонів; передача метафор та неологізмів, а також жаргонізмів та розмовної лексики українського походження.

ВИСНОВКИ

Сьогодні із впевненістю можна сказати, що неможливо недооцінювати важливість політичного дискурсу в нашому житті, важко заперечувати ступінь впливу політичних публічних виступів, як функціональних одиниць цього дискурсу, на українське та світове суспільства, оскільки саме вони певною мірою є фундаментом нашої дійсності.

Дану кваліфікаційну роботу присвячено розгляду проблематики перекладу публічних політичних виступів з української на англійську мову.

Актуальність даної роботи полягає у недостатньому ступені дослідження методик та способів перекладу україномовних промов політичного дискурсу англійською мовою.

Завданнями нашої роботи було розглянути особливості президентських промов на різних мовних рівнях, розглянути шляхи їхньої передачі англійською мовою, оцінити доречність та грамотність застосування перекладацьких прийомів на практиці, запропонувати власні варіанти вирішення проблемних моментів, які можуть виникнути під час перекладу політичних промов.

Теоретичною базою кваліфікаційної роботи були праці таких вчених мовознавців, як Т. ван Дейк, Е. Бенвеніст, Ю. Габермас, П.Сері, Є. Шейгал, Н. Арутюнова, Г. Почепцов, А. Чудінов та інших.

Методами дослідження стали метод дискурсивного аналізу, описовий метод, зіставний метод, метод кількісного аналізу та метод графічної інтерпретації.

Матеріалом дослідження є україномовні тексти політичних промов В. Зеленського.

У першому розділі було проведено огляд поняття дискурсу та окремо явища політичного дискурсу, визначені його функції, типи і жанри, розглянуто поняття публічного виступу, його характерних рис та особливостей перекладу цього класу текстів. Тут же наголошувалося на суперечливості однозначного тлумачення явищ дискурсу та політичного дискурсу через існування різноаспектних шляхів їхнього аналізу.

В останньому підрозділі першого розділу ми виявили, що перекладач повинен, перш за все, правильно інтерпретувати вихідний текст, а тоді починати пошук засобів мови перекладу, здатних передати функцію вихідного повідомлення, його прагматику й емоційність. Національно специфічні реалії, особливості мовлення окремих політиків, авторські метафори та ідіоми, які підкреслюють національний колорит політичного дискурсу, викликають значні труднощі для перекладу. [28]

У другому розділі кваліфікаційної роботи ми виокремили ряд текстів публічних політичних промов Володимира Зеленського та дослідили характерні даного виду політичних текстів з огляду на використання засобів мовного впливу, котрі притаманні декільком структурним мовним рівням. Завдяки аналізу нам вдалося визначити, що найбільша кількість засобів мовного впливу, які потребують уваги перекладача під час роботи із текстами, спостерігається на лексико-семантичному рівні. На нього припадає 40% засобів мовного впливу, у той час як на синтаксичні, структурно-композиційні та стилістичні засоби мовного впливу у публічних промовах українського президента займають 15%, 19% і 20% відповідно. Варто зазначити, що під час аналізу ми намагалися дослідити не лише суто лінгвістичну сторону передачі досліджуваних мовних одиниць, але і розглянути те, яким чином спеціалісти передавали прагматичний елемент висловлювань, адже це те, на чому ми наголосили в першому розділі.

У висновках до другого розділу ми вказали характерні ознаки президентських промов, окресливши певний стиль текстів публічних виступів В. Зеленського, а також пов’язали ці особливості із функціями власне політичних промов, які вони допомагають втілити на практиці.

Таким чином, побудова текстів політичних промов В. Зеленського ґрунтується на використанні коротких, уривчастих речень, що зумовлено практичністю як для мовця, так і для слухачів. Зокрема, така структура дозволяє зробити промови більш виразними та динамічними. Лексика публічних політичних виступів Володимира Зеленського цілком обґрунтовано та зрозуміло представлена власне політичною термінологією, політично-юридичною,

військово-політичною та термінологічною лексикою широкої семантики. Окрім цього зустрічаються варто згадати частотне вживання політичних реалій та політичних символів. Загалом мова текстів насичена стилістичними фігурами, зокрема метафорами, порівняннями та іншими стилістичними прийомами, які посилюють експресивність виступів.

Серед функцій, які втілюються у промовах Президент чітко простежуються головна – схиляння слухачів на свій бік, функція поширення інформації та встановлення теми політичного порядку денного, мобілізаційна функція, функція привернення уваги, маніпулятивна функція.

У третьому розділі нашого дослідження ми провели аналіз способів перекладу засобів мовного впливу на практиці. На основі обраних у другому розділі прикладів, за допомогою зіставного та трансформаційного методів, компонентного та структурно-семантичного аналізу ми розглянули методи передачі досліджуваних елементів з української на англійську мову, а також спробували виявити чи вдалося у тих чи інших випадках зберегти прагматичний елемент тексту.

Зважаючи на стрімкий розвиток політичних подій та європейську інтеграцію України, важко заперечувати, що у найближчому майбутньому комунікація та важливість її існування і розвитку між україномовними та англомовними політичними силами буде ставати все тіснішою. Таким чином, стає очевидною потреба у пошуку, створенні та дослідженні ефективних механізмів такої комунікації, що дозволить застосувати отримані у цій роботі висновки можуть надалі в теорії і практиці перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акінчиць Н.Г. Політичний дискурс як об’єкт наукового аналізу - Режим доступу: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/54472/19-kinchits.pdf?sequence=1 (Дата доступу: 05.08.23)

2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник – Київ: Академія, 2004. – 342 с. – (Альма-матер). - 138 - Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0004078 (Дата доступу:

3. Вільний тлумачний словник, 2013 – Режим доступу: http://sum.in.ua/f/dyskurs (Дата доступу: 06.11.2023)

4. Войтюк Т. Справа MH17: Суд підтвердив, що літак збили з підконтрольної РФ території // Суспільне новини: електронна версія – Режим доступу: http://surl.li/nuyro - (Дата доступу: 02.12.2023)

5. Волянюк І.О. Політичний дискурс в умовах російсько-української війни: лінгвістичний аспект – Режим доступу: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/23/part_1/8.pdf (Дата доступу: 01.08.23)

6. Г. М. Палій, Мовно-стилістичні особливості публічних виступів політиків – Режим доступу: https://jarch.donnu.edu.ua/article/view/9624 - (Дата доступу: 26.08.23)

7. Г. М. Вусик, О. В. Антонюк - Сучасний політичний дискурс як об’єкт лінгістичних досліджень – Режим доступу https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/9269/9213 (Дата доступу: 01.08.23)

8. Герасімова О.М. Дискурс як соціолінгвальне явище – Режим доступу: https://tsj.journal.kspu.edu/index.php/tsj/article/view/477/468 (Дата доступу: 07.11.2023)

9. Електронне джерело Studfiles. – Режим доступу: https://studfile.net/preview/3741302/page:21/ (Дата доступу: 01.08.2023)

10. Електронний ресурс Wikipedia. Tear down this wall! – https://en.wikipedia.org/wiki/Tear_down_this_wall! (Дата доступу: 29.11.2023)

11. Електронний ресурс Wikipedia. Антигітлерівська коаліція - Режим доступу: http://surl.li/ozklh (Дата доступу: 04.12.2023)

12. Електронний ресурс Wikipedia. Берлінський повітряний міст – Режим доступу: http://surl.li/ozkll (Дата доступу: 29.11.2023)

13. Електронний ресурс Wikipedia. Будапештський меморандум – Режим доступу: http://surl.li/axhnt (Дата доступу: 03.12.2023)

14. Електронний ресурс Wikipedia. Відкат (корупція) - Режим доступу: http://surl.li/ozmox (Дата доступу: 01.01.2024)

15. Електронний ресурс Wikipedia. День Д – Режим доступу: http://surl.li/ozkoe (Дата доступу: 27.11.2023)

16. Електронний ресурс Wikipedia. Мінські угоди – Режим доступу: http://surl.li/cbecv (Дата доступу: 27.11.2023)

17. Жибак Д. М. - До питання особливостей та функцій політичного дискурсу - Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2016 № 20 том 1 - Режим доступу: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v20/part_1/36.pdf (Дата доступу: 01.08.23)

18. І. Л. Фесенко, Особливості перекладу політичних промов та текстів - Режим доступу: https://eprints.oa.edu.ua/4121/1/96.pdf (Дата доступу: 08.08.23)

19. К. С. Серажим, Лексика та фразеологія політичного дискурсу - Режим доступу: http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=342 (Дата доступу: 26.08.23)

20. Каліщук Д. Лінгвістичні особливості семантично дифузних одиниць у політичному дискурсі - Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/153579434.pdf (Дата доступу: 12.07.23)

21. Каручок А. Ю. Лінгвопрагматичні особливості англомовних політичних промов - Режим доступу: https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/download/1553/1582 (Дата доступу: 27.08.23)

22. Ковальова О. Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації - Режим доступу: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/27_2020/part_2/16.pdf (Дата доступу: 14.11.2023)

23. Кондратенко Н.В. Лексичні особливості текстів мовленнєвого жанру «політична програма» - Режим доступу: http://surl.li/ozkpe (Дата доступу: 05.11.2023)

24. Кондратенко Н.В. Типологія мовленнєвих жанрів українського політичного дискурсу - Режим доступу: http://surl.li/ozkou (Дата доступу: 15.11.2023)

25. Лексико-стилістичні особливості перекладу політичних промов з англійської мови українською - Режим доступу: https://lingua.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Konkursna-robota-Pereklad-promov-KH.pdf (Дата доступу: 11.08.23)

26. Лукіна Л. В. Політичний дискурс: сутність та особливості застосування - Режим доступу: http://politicus.od.ua/2_2021/13.pdf (Дата доступу: 05.08.23)

27. Мовні засоби впливу у сучасному суспільнополітичному польськомовному дискурсі та їх переклад українською мовою - Режим доступу: https://lingua.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/05/Konkursna-robota-Politychnyy-dyskurs.pdf (Дата доступу: 08.08.23)

28. Нащокін Є.О. Особливості перекладу промов історичних та сучасних політичних лідерів США та Великобританії - Режим доступу: http://surl.li/ozkmi (Дата доступу: 11.08.23)

29. Петренко В. Особливості визначення політичної мови / Політичний менеджмент. - 2007. - № 2. - С. 16-24. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2007_2_4 (Дата доступу: 15.11.2023)

30. Політичний дискурс: особливості та функції - Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/6987/1/00molpdo.pdf (Дата доступу: 01.08.23)

31. Публічний виступ: етапи підготовки. Реферат - Режим доступу: https://osvita.ua/vnz/reports/dilovodstvo/24370/ (Дата доступу: 14.11.2023)

32. Публічні виступи: види і жанри. Реферат - Режим доступу: https://osvita.ua/vnz/reports/rhetoric/30485/ (Дата доступу: 14.11.2023)

33. Сердюк Ю. О. Особливості політичного дискурсу Трампа і Байдена: порівняльний аспект (на матеріалі 2019-2021 років) – Режим доступу: http://surl.li/khpto (Дата доступу: 15.08.23)

34. Словар українського сленгу [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://slovopedia.org.ua/57/53399/374574.html (Дата доступу: 01.01.2024)

35. Словник української мови online. Томи 1-14(а-преференція) – Режим доступу: https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=215309&page=738 (Дата доступу: 01.01.2024)

36. Структурно-типологічні характеристики політичної промови – Режим доступу: https://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/03/RedePol.pdf (Дата доступу: 15.11.2023)

37. Фарсинюк Н. Мовні засоби вираження персуазивності в політичному дискурсі - Режим доступу: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/32_2020/part_2/24.pdf (Дата доступу: 15.11.2023)

38. Dijk, T., van. Ideology: A Multidisciplinary Approach. – London, 1998. - – Режим доступу: https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/06/Teun-A.-van-Dijk-1998-Ideology.-A-Multidisciplinary-Approach.pdf (Дата доступу: 07.11.2023)

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

39. «Мир», «перемога», «Україна» – три слова, задля яких ми боремося протягом уже ста днів після восьми років – звернення Президента Володимира Зеленського – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/mir-peremoga-ukrayina-tri-slova-zadlya-yakih-mi-boremosya-pr-75585

40. Виступ Володимира Зеленського на спільному засіданні обох палат Конгресу США – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/mi-stoyimo-boremos-i-vigrayemo-bo-mi-razom-ukrayina-amerika-80017

41. Виступ Володимира Зеленського перед представниками громадськості, політичних та експертних кіл Королівства Нідерланди й міжнародних інституцій, розташованих у Гаазі – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/en/news/vistup-volodimira-zelenskogo-pered-predstavnikami-gromadskos-82653

42. Виступ Президента України Володимира Зеленського на загальних дебатах 74-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/en/news/vistup-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-na-zagalnih-57477

43. Виступ Президента України Володимира Зеленського на саміті НАТО – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-na-samiti-n-73785

44. Виступ Президента України на засіданні Ради Безпеки ООН - Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-na-zasidanni-radi-bezpeki-oon-7412

45. Виступ Президента України на саміті «Групи двадцяти» – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/en/news/ukrayina-zavzhdi-bula-liderom-mirotvorchih-zusil-yaksho-rosi-79141

46. Звернення Президента України Володимира Зеленського «Лютий. Рік незламності» – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/en/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-lyutij-81213

47. Звернення Президента України Володимира Зеленського до парламенту Великої Британії – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/en/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-do-parl-73441

48. Звернення Президента України Володимира Зеленського до учасників саміту «Групи семи» – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-do-ucha-73801

49. Звернення Президента України з нагоди Дня пам'яті та примирення – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/en/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-z-nagodi-dnya-pamyati-ta-prim-74885

50. Інавгураційна промова Президента України Володимира Зеленського – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/inavguracijna-promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelensk-55489

51. Новорічне привітання Президента України Володимира Зеленського – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197

52. Привітання Президента Володимира Зеленського з нагоди Дня Незалежності України – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/en/news/privitannya-prezidenta-volodimira-zelenskogo-z-nagodi-dnya-n-77265

53. Промова Президента України Володимира Зеленського в Кнесеті – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/en/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-kneseti-73701

54. Промова Президента України Володимира Зеленського в Палаті депутатів каії – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-palati-d-73733

55. Промова Президента України Володимира Зеленського в парламенті Норвегії – Стортингу – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-parlamen-73961

56. Промова Президента України Володимира Зеленського в парламенті Японії – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-parlamen-73769

57. Промова Президента України Володимира Зеленського перед Конгресом США – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-pered-kong-73609

58. Промова Президента України Володимира Зеленського у Бундестазі – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/en/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-u-bundesta-73621

59. Промова Президента України Володимира Зеленського у парламенті Канади – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-u-parlamen-73581

60. Промова Президента України Володимира Зеленського у Фолькетингу – Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-u-folketin-73925

ДОДАТКИ

Додаток А

ПРИКЛАДИ РЕЧЕНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЛЯ АНАЛІЗУ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ (ІЗ ПРОМОВ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО)

1. Без їжі, цілодобово без води, без електрики, цілодобово без зв'язку. Тижнями.	1. No food, 24 hours a day without water, no electricity, 24 hours a day without communication. For weeks.
2. Я розповім вам одну історію. Історію людини, для якої «бути почутим» стало сенсом життя.	2. Let me tell you one story. The story of a person for whom "being heard" has become the meaning of life.
3. 13 днів нашого захисту. … Так, що всі прокинулися – ми, діти, всі ми, живі люди, вся Україна. І відтоді не спить. Ми всі стали до зброї. Ставши великою армією.	3. 13 days of our defense. … So that everyone woke up - we, the children, all of us, living people, all of Ukraine. And we haven't slept since. We all took up arms becoming a large army.
4. Підтримайте нас. Підтримайте мир. Підтримайте кожного українця. Зупиніть війну! Допоможіть нам її зупинити.	4. Support us. Support peace. Support every Ukrainian. Stop the war. Help us stop it.
5. Не має бути жодних винятків із санкційного режиму для жодного російського банку. Не допустіть продовольчої кризи в сусідніх із вами регіонах. Допоможіть нам. Зупиніть	5. There should be no exceptions to the sanctions regime for any Russian bank. Do not allow the food crisis in your neighboring regions. Help us. Stop the killings. Save Ukrainian families.

убивства. Збережіть українські родини.	
6. Посилюйте санкції проти держави-терориста. Визнайте її нарешті державою-терористом. Знайдіть спосіб зробити безпечним наше українське небо. Зробіть те, що ви можете. Те, що ви повинні. До чого зобов'язує велич вашої держави і вашого народу.	6. Increase sanctions against the terrorist state. Recognize it as a terrorist state finally. Find a way to make our Ukrainian sky safe. Do what you can. Do what you have to. Do what the greatness of your state and your people obliges to.
7. Уявіть, що о четвертій ранку кожен з вас чує вибухи. Страшні вибухи. Джастіне, уяви, що ти чуєш. І чують твої діти. Чують ракетні удари по аеропорту Оттави. По десятках інших місць по всій території вашої прекрасної країни, території Канади. Крилаті ракети. Ще до світанку. І твої діти обіймають тебе і запитують, що сталося, батьку.	7. Imagine that at four in the morning each of you hears explosions. Terrible explosions. Justin, imagine that you hear it. And your children hear it. Hear missile strikes at Ottawa airport. At dozens of other places throughout your beautiful country, Canada. Cruise missiles. Even before dawn. And your children hug you and ask: "what happened, dad?"
8. Організація Об'єднаних Націй. Та будьмо відверті – чи є нації сьогодні справді об'єднаними? А навіть якщо так, то що саме	8. United Nations. But let's be honest - are nations really united today? And even if so, what

їх об’єднує? Це лиха, катастрофи, війни.	exactly unites them? Disasters and wars.
9. Невже людство почало забувати про ці страшні уроки історії?	9. Have humanity started to forget these dreadful lessons of history?
10. Чому вони захищають все це без вашого лідерства? Без вашої сили? Чому держави за океаном для нас виявляються ближчими, ніж ви?	10. Why are they defending all this without your leadership? Without your strength? Why are overseas states closer to us than you are?
11. Що це? Байдужість? Розрахунок? Чи посередництво – без обрання сторони? Я залишу вам вибір відповіді на це запитання.	11. What is it? Indifference? Premeditation? Or mediation without choosing a party?I will leave you a choice of answer to this question.
12. Вельмишановний пане Президенте, Ваші високоповажності, Пані та панове!	12. Distinguished President, Your Excellencies, Ladies and Gentlemen!
13. Пане Спікере! Пане Прем'єр-міністре! Члени уряду, парламенту, лорди. Леді та джентльмени!	13. Mr. Speaker! Mr. Prime Minister! Members of the government, parliament, lords. Ladies and gentlemen!
14. *Шановна пані Президент Гьорінг-Екард.* *Шановний пане Шольц.*	14. Dear President Göring-Eckardt. Dear Mr. Scholz. Dear ladies and gentlemen,

Шановні пані та панове депутати, гості, журналісти. Німецький народе!	deputies, guests, journalists. German people!
15. *Шановний пане Спікере, члени Кнесету!* *Шановний пане Прем'єр-міністре Беннет, дуже дякую за підтримку.* *Шановні члени уряду Держави Ізраїль, всі присутні, гості, народе Ізраїлю!*	15. Dear Mr. Speaker, members of the Knesset. Dear Prime Minister Bennett, thank you very much for your support. Dear members of the Government of the State of Israel, all attendees, guests, people of Israel!
16. *Великий народе великої України!*	16. Great People of Great Ukraine!
17. *Вільний народе незалежної України!*	17. The free people of independent Ukraine!
18. *«Від імені України вітаю Вас, пане Президенте, з обранням Головою 74-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН.»*	18. On behalf of Ukraine, I congratulate you, Mr. President, on having been elected President of the 74th session of the UN General Assembly.
19. «Я звертаюся до вас від імені українців, звертаюсь до вас від маріупольців – мирних мешканців міста, яке російські війська заблокували та рівняють із землею. … Я звертаюся до вас від імені наших військових.»	19. I am addressing you on behalf of Ukrainians, I am addressing you on behalf of Mariupol residents - civilians of a city that Russian troops have blocked and razed to the ground. …

	I am addressing you on behalf of our military.
20.«Бути чи не бути?» – ви добре знаєте це шекспірівське питання.	20."To be or not to be?" - You know this Shakespearean question well.
21.Ми не здамося й не програємо! Ми підемо до кінця. Ми будемо боротися на морях, будемо битися в повітрі, ми будемо захищати нашу землю, хоч би якою була ціна. Ми будемо битися в лісах, на полях, на узбережжях, у містах і селах, на вулицях, ми будемо битися на пагорбах... І я хочу від себе додати: ми будемо битися на териконах, на березі Кальміуса та Дніпра! І ми не здамося!	21.We shall not give up and shall not lose! We shall go the whole way. We shall fight in the seas, we shall fight in the air, we shall defend our land, whatever the cost may be. We shall fight in the woods, in the fields, on the beaches, in the cities and villages, in the streets, we shall fight in the hills ... And I want to add: we shall fight on the spoil tips, on the banks of the Kalmius and the Dnieper! And we shall not surrender!
22.Колишній актор, Президент Сполучених Штатів Америки Рональд Рейган сказав одного разу в Берліні: «Зруйнуйте цю стіну!» І я хочу сказати тепер вам. Канцлере Шольц! Зруйнуйте цю стіну.	22.Former actor, President of the United States Ronald Reagan once said in Berlin: Tear down this wall! And I want to tell you now. Chancellor Scholz! Tear down this wall.

23.Географія може бути різною, але жорстокість однакова.	23.Geography may be different, but cruelty is the same.
24.Бо вона – Одеса-мама.	24.Because it is Odesa Mama
25.«Я маю мрію» – ці слова відомі кожному з вас. Сьогодні я можу сказати: я маю потребу. Потребу в захисті нашого неба. Потребу у вашому рішенні, у вашій допомозі.	25."I have a dream" - these words are known to each of you. Today I can say: I have a necessity. The necessity to protect our sky. The necessity for your decision. Your help.
26.МАГАТЕ вже надала відповідні рекомендації, підтверджуючи всі ті ризики, про які ми неодноразово говорили.	26.The IAEA has already provided respective recommendations, confirming all the risks that we have repeatedly raised.
27.Коли ми запитували у вас, що має зробити Україна, щоб стати членом НАТО, бути у безпеці, отримати гарантії безпеки, ми чули у відповідь: такого рішення на столі поки що немає й найближчим часом не буде.	27.When we asked you what Ukraine needs to do to become a member of NATO, to be safe, to receive security guarantees, we heard the answer: such a decision is not on the table yet and will not be in the near future.
28.У Польщі, Словаччині, Румунії, Німеччині, Чехії, у державах Балтії та ще в десятках різних країн світу.	28.In Poland, Slovakia, Romania, Germany, the Czech Republic, the Baltic States and dozens of different countries.

29. У цей день, 25 вересня, помер Еріх Марія Ремарк. А 90 років тому світ побачив його роман «На Західному фронті без змін». … Це «Прощавай, зброє!» Ернеста Хемінгуея.	29. On this day, September 25, Erich Maria Remarque died. And 90 years ago the world saw his novel “All Quiet on the Western Front”. … It's Ernest Hemingway's "A Farewell to Arms".
30. На ту землю, де народилась і зростала українська княжна Єлизавета Ярославна. Дружина норвезького короля Гаральда III Суворого, мати норвезького короля Олафа Спокійного, бабуся Магнуса III, прабабуся Ейнстейна I і Сігурда Хрестоносця.	30. At the land where the Ukrainian Princess Elisiv of Kyiv was born and grew up. Wife of King Harald III of Norway, mother of King Olaf the Peaceful, grandmother of Magnus III, great-grandmother of Eystein I and Sigurd the Crusader.
31. Якщо згадаєте, що значив для вас Берлінський повітряний міст, який можна було зробити, тому що небо було безпечним.	31. If you remember what the Berlin Airlift meant to you. Which could be realized because the sky was safe.
32. Очевидно, що словам Росії довіряти неможливо, і не буде жодних «Мінськів – 3», які Росія порушить одразу ж після укладення.	32. Apparently, one cannot trust Russia's words, and there will be no Minsks-3, which Russia would violate immediately after signing.

33.І тому серед нас є Праведники народів світу.	33.That is why the Righteous Among the Nations are among us.
34.Очевидно, що словам Росії довіряти неможливо, і не буде жодних «Мінськів – 3», які Росія порушить одразу ж після укладення.	34.Apparently, one cannot trust Russia's words, and there will be no Minsks-3, which Russia would violate immediately after signing.
35.І тому серед нас є Праведники народів світу.	35.That is why the Righteous Among the Nations are among us.
36.5 років триває війна на Донбасі. 5 років, як Росія анексувала в України півострів Крим.	36.The war in Donbas has already lasted five years and five years have passed since Russia annexed the Ukrainian peninsula of Crimea.
37.Але що робити, коли у небезпеці сама основа міжнародної безпеки?	37.But what shall we do when the very basis of international security is at stake?
38.Знищення наших дітей, наших сімей, нашої держави, наших міст, наших громад, нашої культури. І всього, що робить українців українцями.	38.Destroying our children, our families. Our state. Our cities. Our communities. Our culture. And everything that makes Ukrainians Ukrainians.
39.Там поховані понад сто тисяч жертв Голокосту. Там давні київські кладовища. Там	39.More than 100,000 Holocaust victims are buried there. There are ancient Kyiv cemeteries.

єврейське кладовище. Туди вдарили російські ракети.	There is a Jewish cemetery. Russian missiles hit there.
40. Я дякую всім, завдяки кому триває наш опір. Це всі наші захисники та захисниці. Збройні Сили України. Сухопутні війська, наша піхота й танкісти. Повітряні та Військово-Морські сили. Артилерія, ППО, десантники, розвідники, прикордонники. ССО, СБУ, Нацгвардія, поліція, ТрО – усі наші сили безпеки й оборони.	40. I am grateful to all those who make our resistance possible. These are all our defenders. The Armed Forces of Ukraine. Ground Forces, our infantry and tank-men. Air and Naval Forces. Artillery, air defense, paratroopers, intelligence, border guards. The Special Operations Forces, the Security Service, the National Guard, the police, the territorial defense units - all our security and defense forces.
41. Уявіть: атомну станцію, на якій сталася катастрофа. Конфайнмент, який закриває зруйнований реактор. Сховище ядерних відходів, що працює.	41. Imagine a nuclear power plant where a disaster happened. Confinement that closes the destroyed reactor. Operating nuclear waste storage facility.
42. Днями російські війська обстріляли ще й хімічне виробництво на території Сумської області України. Там стався витік аміаку. Нас попереджають про можливі хімічні атаки,	42. The other day, Russian troops also fired at a chemical plant in the Sumy region of Ukraine. There was a leak of ammonia. We are warned about possible chemical attacks, in particular

зокрема із застосуванням зарину, як це було в Сирії.	with the use of sarin. As it was in Syria.
43. Для нас уже не спрацював «Будапешт». Наш Будапештський меморандум.	43. "Budapest" hasn't worked for us already. Our Budapest Memorandum.
44. Таких історій – тисячі. Таких куль – мільйони.	44. There are thousands of such stories, millions of such bullets.
45. Мир потрібен Україні. Мир потрібен нам. Мир потрібен Європі. Мир потрібен світу.	45. Ukraine needs peace. We need peace. Europe needs peace. The world needs peace.
46. Я звертаюся до всіх людей Сполученого Королівства. До всіх людей Великої Британії. Великого народу. З великою історією. Я звертаюся до вас як громадянин, як Президент, але теж великої країни. З великою мрією. І великою боротьбою.	46. I'm addressing all the people of the United Kingdom. All the people of Great Britain. Great people. With a great history. I'm addressing you as a citizen, as President of a great country as well. With a great dream. And a great struggle.
47. У перший день о 4-й ранку на нас полетіли крилаті ракети. На другий день відбивалися від атак у повітрі… … На третій день російські війська не ховаючись били просто по людях, по житлових	47. On the first day at 4 am, cruise missiles were fired at us.… The next day we fought off attacks in the air……On the third day, Russian troops openly fired at people and apartment buildings without hiding. … On

будинках. … На 13-й день у блокованому російськими військами Маріуполі померла дитина.	the thirteenth day, a child died in Russian-occupied Mariupol.
48. І ми бились. І вигризали кожну добу. І ми вистояли в другий день. … І ми витримали лютий місяць і лютий початок війни.	48. And we fought. And we fiercely fought for every day. And we endured the second day. … And we endured the furious month and the furious beginning of the war.
49. Ми звертались до вас. Санкції такі, щоб агресор відчув, що ви – сила, ми бачили затягування. Ми відчули спротив. Ми зрозуміли, що ви хочете продовжувати економіку. Економіку. Економіку.	49. We turned to you. Sanctions for the aggressor to feel that you are a force. We saw delays. We felt resistance. We understood that you want to continue the economy. Economy. Economy.
50. І потвори почали повтори.	50. And the monsters began to repeat.
51. Не окопи, а окови.	51. Not trenches, but fetters.
52. І тоді коктейль з прагматизму, скепсису та суворої геополітичної реальності ще не встиг загасити ваш запал, романтизм і непохитну віру в те, що світ можна змінити на краще.	52. And then, a cocktail of pragmatism, skepticism and harsh geopolitical reality has not yet managed to quench your passion, romanticism and unwavering belief that the world can be changed for the better.

53.З цієї найвищої у світі трибуни завжди чути заклики до справедливих змін, праведні обіцянки, проголошення нових ініціатив.	53.We always hear calls for fair change, just promises, announcement of new initiatives from this highest platform in the world.
54.Без цього не буде повернення до нормального, стабільного життя, і відлуння війни ще довго зберігатиметься – у вибухах мін, які забиратимуть життя дітей і дорослих, у забрудненні води, ґрунтів та атмосфери.	54.Without this, there will be no return to a normal, stable life, and the reverberations of the war will remain for a long time - in the explosions of mines that will take the lives of children and adults, in the pollution of water, soil and atmosphere.
55.Якщо для когось це тільки політичний театр, де грають ролі, декларують світлі наміри, які потім перекреслюються темними вчинками?	55.If for someone it is only a political theater where they play a role and declare light intentions, which are then crossed out by dark actions?
56.Ми маємо справу з державою, яка перетворює право вето у Раді Безпеки ООН на право смерті.	56.We are dealing with a state that turns the right of veto in the UN Security Council into a right to kill.
57.Чи може стати чорно-білою весна? Чи буває вічний лютий? Чи знецінюються золоті слова?	57.Can spring be black and white? Is there eternal February? Are golden words devalued?

58.І хочу нагадати також і архітекторам злочинної політики Росії, що покарання наздогнало й Адольфа Айхмана.	58.And I also want to remind the architects of Russia's criminal policy that punishment has reached Adolf Eichmann as well.
59.Україна підтримує реалізацію всіх амбітних пріоритетів цьогорічної Асамблеї. … Україна про них пам’ятає. І Україна завжди демонструвала світу готовність забезпечувати мир цивілізованим шляхом.	59.Ukraine supports the implementation of all ambitious priorities of this year's Assembly. … Ukraine remembers them. And Ukraine has always demonstrated its willingness to provide peace in a civilized way.
60.Так розпочалося 24 лютого 2022 року. Найдовший день нашого життя. Найважчий день нашої новітньої історії. Ми прокинулися рано й відтоді не засинаємо.	60.That is how February 24, 2022 began. The longest day of our lives. The hardest day of our modern history. We woke up early and haven't fallen asleep since.
61.Наші військові героїчно захищають Україну вже 28 днів. 28 днів повномасштабного вторгнення найбільшої за розмірами держави у світі. Але не найбільшої за потенціалом. Не найбільшої за впливом. І	61.Our servicemen have been heroically defending Ukraine for 28 days already. 28 days of full-scale invasion of the largest state in the world. But not the greatest in potential. Not the most influential. And the smallest from a moral point of view.

найменшої – з морального погляду.	
62. Щоб звільнити всю нашу землю від рашистів, нам доведеться воювати ще деякий час...	62. To liberate our entire land from the Russists, we still will have to fight for a while longer...
63. Ми отримали статус кандидата до ЄС, повернули Зміїний, почули першу «бавовну» в Криму, побачили салюти на складах окупанта й Антонівський міст.	63. We received EU candidate status, returned Zmiinyi Island, heard the first "Bavovna" in Crimea, saw fireworks at the occupier's warehouses and Antonivskyi Bridge.
64. І моє обрання доводить – громадяни втомились від досвідчених, системних, надутих політиків, які за 28 років створили країну можливостей. Можливостей «відкатів», «потоків», «дерибанів».	64. My election proves that our citizens are tired of the experienced, pompous system politicians who over the 28 years, have created a country of opportunities — the opportunities to bribe, steal and pluck the resources.
65. Вони відправляють «зеків» на війну...	65. They sent convicts to the war...

Додаток Б

«Мир», «перемога», «Україна» – три слова, задля яких ми боремося протягом уже ста днів після восьми років – звернення Президента Володимира Зеленського

Великий народе великої України!	Great people of great Ukraine!
Рівно сто днів тому всі ми прокинулися в іншій реальності. *Рівно сто днів тому* прокинулися інші ми. Коли українців будить не промінь сонця, а вибухи ракет, які влучають у наші домівки, тоді прокидаються зовсім інші українці. У 2014 році Росія прийшла до нас з одним словом, з новим словом. І це слово «війна». 24 лютого Росія додала до цього слова ще одне, зробивши словосполучення «повномасштабна війна».	*Exactly one hundred days ago* we all woke up in a different reality. *Exactly one hundred days ago,* different us woke up. When Ukrainians are awakened not by the sun's rays, but by the explosions of missiles that hit our homes, then completely different Ukrainians wake up. In 2014, Russia came to us with one word, with a new word. And this is the word "war". On February 24, Russia added another word to it, making the phrase "full-scale war."
І протягом ста днів ми знаходили чи отримували, бачили чи хотіли стерти ще інші слова. Їх небагато. Вони різні. Але відображають, що ми пережили. Серед цих слів є й нові для нас. І ті, які були забуті ще нашими батьками, але які довелось згадати нам. Добре відомі кожному на планеті. *І ті, які всім людям доводиться із жахом запам'ятовувати. Болючі слова. І ті, які справді дають нам надію. Усі* – важливі. *Усі* буде правильно згадати саме сьогодні. *Сто* днів – *сто* слів.	*And during a hundred days we found or received, saw or wanted to erase other words. There are few of them. They are different.* But they reflect what we have experienced. Among these words are some new to us. And those that were forgotten by our parents, but that we had to recall. Well known to everyone on the planet. *And those that all people have to remember with horror. Painful words. And those that really give us hope. All* of them are important. It will be right to recall them *all* today. *One* hundred days - *one* hundred words.
Передусім це два слова: «наші герої». Тобто передусім люди, які від ночі на 24 лютого й до сьогодні обороняють нашу державу. А далі – українські слова: «*паляниця*», «*Збройні Сили*»,	First of all, these are two words: "our heroes". First of all, people who have been defending our state since the night of February 24. And then - the Ukrainian words: "*palianytsia*", "*Armed Forces*",

«*Стугна*», «*Козак*», «*Зміїний*» і... Звичайно, «*Чорнобаївка*» – це одне слово, яке звучало вже багато разів і в якому видно все і про наш спротив, і про наших ворогів. А ще – іноземні слова, які стали рідними для України: «*Байрактар*», «*Гарпун*», «*Хаймарс*», «*Старлінк*», «*Жешув*» і... Звичайно, «*лend-ліз*» – іще одне слово, всього лиш одне, але яке відображає *100 днів* боротьби, *сто днів* дипломатії, *сто днів* підтримки. І слово, яке відображає дещо важливе в нашому характері. Саме в українському характері. «*Джавеліни*», які викликали страх у ворогів, бо вони не чекали, що їх не врятує броня. А потім і усмішку, нашу усмішку, коли українці намалювали ще й «святу Джавеліну». Ну і слово, за яке всі в Україні підіймають келих, – «Нептун». Щодня в нас з'являлися слова, які для кожного й кожної тепер значно більше, ніж просто слова. Важкі слова. «*Гостомель*», «*Бородянка*», «*Охтирка*», «*Чернігів*», «*Харків*», «*Херсон*», «*Ізюм*», «*Мелітополь*», «*Маріуполь*» і «*Азовсталь*». А разом з ними – «*армія*», «*арта*», «*морпіхи*», «*прикордонники*», «*розвідка*», «*нацгвардійці*», «*поліція*», «*територона*», «*авіація*», «*наші героїчні льотчики*»... А також слово «привид». *Привид Києва*. Який знищував ворогів і залишався живим. Усі ці слова ми могли й не чути стільки разів за все наше життя, скільки чуємо за ці сто днів. *І щоразу, коли ми їх чуємо, знаємо: саме вони дають нам час і можливість жити*	"*Stugna*", "*Cossack*", "*Zmiinyi*" and... Of course, "*Chornobaivka*" is a word that has sounded many times already and in which you can see everything about our resistance and about our enemies. And also - foreign words that have become native to Ukraine: "*Bayraktar*", "*Harpoon*", "*HIMARS*", "*Starlink*", "*Rzeszów*" and... Of course, "*Lend-Lease*" - another word, just one, but it reflects *100 days* of struggle, *100 days* of diplomacy, *100 days* of support. And a word that reflects something important in our character. In the Ukrainian character. The "*Javelins*" that frightened the enemies because they did not expect the armor wouldn't save them. And then caused a smile, our smile, when Ukrainians also painted "Saint Javelin". Well, the word to which everyone in Ukraine raises a toast - "Neptune". Every day we had words that are much more than just words for everyone now. Hard words. "*Hostomel*", "*Borodyanka*", "*Okhtyrka*", "*Chernihiv*", "*Kharkiv*", "*Kherson*", "*Izyum*", "*Melitopol*", "*Mariupol*" and "*Azovstal*". And with them - "*army*", "*artillery*", "*Marines*", "*border guards*", "*intelligence*", "*National Guards*", "*police*", "*territorial defense*", "*aviation*", "*our heroic pilots*"... And also the word "ghost". *The ghost of Kyiv*. Who destroyed enemies and survived. We may not have heard all these words as many times in our lives as we have heard them in these hundred days. *And every time we hear them, we know: they give us the time and opportunity to live*

стільки, скільки нам відведено. Відведено Богом. А не ворогом.	*as long as we are given. Given by God. Not by the enemy.*
«Боже» – це слово, це звертання звучало не раз. І завжди особливо.	"God" - this word, this appeal has been heard more than once. And always in a special way.
Були й слова, які наш ворог хотів стерти. «*Волноваха*» і «*Салтівка*», «*Попасна*» і «*Сєвєродонецьк*». Це слова, які ми обов'язково напишемо знову. *Але по-нашому. Так само, як «Буча». І як «Маріуполь». І ми напишемо їх обов'язково поруч зі словом «трибунал».*	There were also words that our enemy wanted to erase. "*Volnovakha*" and "*Saltivka*", "*Popasna*" and "*Severodonetsk*". These are words that we will definitely write again. *But in our way. Just like "Bucha". Just like "Mariupol". And we will surely write them next to the word "tribunal".*
Щоб інші слова – «*фільтрація*», «*депортація*», «*катування*», «*розстріл*», «*килимове бомбардування*», «*ракетний удар*» – обов'язково отримали відповідь. Відповідь всього лише з одного слова – «справедливість». Справедливість, яка стане крапкою після тимчасових для нас слів «*окупація*», «*Мордор*», «*орки*». Звичайно, вони підуть із нашого лексикону. Ми точно виженемо їх із нашої землі.	For other words - "*filtration*", "*deportation*", "*torture*", "*execution*", "*carpet bombing*", "*missile strike*" - to surely get an answer. Answer with just one word - "justice". Justice that will become a full stop after the temporary words for us "*occupation*", "*Mordor*", "*orcs*". Of course, they will leave our lexicon. We will definitely drive them out of our land.
Були й слова, які давали надію і за які ми боролися особливо. «Гуманітарні коридори». Які стали дорогою життя для сотень тисяч людей. І які дали змогу побороти ще одне слово, страшне слово «блокада».	*There were also words that gave hope and for which we fought particularly. "Humanitarian corridors", which have become a road of life for hundreds of thousands of people and made it possible to overcome another word, the terrible word "blockade".*
З першого дня з нами залишаються слова, між якими дистанція – як між темрявою та світлом. Одного слова ми уникаємо. Це слово «біженці». А за допомогою іншого слова віримо, що в мільйонів наших людей є майбутнє. Воно буде вдома, в Україні. Це слово «переселенці».	From the first day we have words the distance between which is as between darkness and light. We avoid one word. This word is “refugees”. And due to another word, we believe that millions of our people have a future. It will be at home, in Ukraine. This word is “displaced persons”.
Багато що змінилося. Коли чуємо слово «*Патрон*», згадуємо найвідомішого сапера України. А коли чуємо «марафон», розуміємо, що це зовсім не про спорт.	A lot has changed. When we hear the word "*Patron*", we remember the most famous sapper of Ukraine. And when we hear: “marathon”, we understand that it is not about sports at all.

І, звичайно, у наш лексикон привнесли дуже багато смертельно небезпечних слів. Того, що жоден українець і жодна українка ніколи не хотіли бачити. І чим жодна нормальна людина не може пишатися. «*Іскандери*», «*Калібри*», «Солнцепеки», «*фосфорні бомби*» та інше.	And of course, a lot of deadly words have been added to our lexicon. The words no Ukrainian ever wanted to see. And the words a normal person cannot be proud of. "*Iskander*", "*Kalibr*", "*Solntsepyok*", "*phosphorus bombs*" and more.
Чомусь не побачили їхнього хваленого танка «Армата». Думаю, вони побоялися нашого нового словосполучення «*тракторні війська*».	For some reason we did not see their vaunted Armata tank. I think they were afraid of our new phrase: "*tractor troops*".
І ще одне словосполучення варто згадати – «друга армія світу». Спочатку воно виглядало загрозливо. Потім небезпечно. Після Бучі викликало тільки відразу. А зараз – хіба що гірку усмішку. Бо що залишилося від неї? Від армії, яку називали другою армією світу... Воєнні злочини, ганьба й ненависть. І цифри замість слів. Коли бачиш щоранку кількість загиблих. Кількість поранених. Кількість обстрілів. Кількість ракет. Коли поруч зі словом «діти» – щоранку нова цифра. Сьогодні – 261. Вже 261 дитину вбило російське вторгнення. *Заради чого?* Немає таких слів, які можуть дати відповідь на це питання.	*And one more phrase is worth mentioning: "the second army of the world". At first it looked threatening. Then it was dangerous.* After Bucha - it caused disgust. And now - only a bitter smile. Because what's left of it? Of the army, which was called the second army in the world... War crimes, disgrace and hatred. And - numbers instead of words. When you see the number of killed every morning. The number of wounded. The number of shelling occasions. The number of missiles. When next to the word "children" there is a new number every morning. Today - 261. Already 261 children were killed by the Russian invasion. *For what?* There are no words that can answer this question.
З'явилися слова, які тепер дуже часті. Які звучать щоденно. Але ми маємо зробити так, щоб для наших дітей вони вже не означали того, що вони значать сьогодні для нас. Щоб вони могли їх сприймати лише як історію. Передусім це слово «руїни». Але також – «сирена», «повітряна тривога», «комендантська година»,	Words have appeared that are now very common. Which sound daily. But we must make sure that for our children they no longer mean what they mean to us today. So that they can perceive them only as history. First of all, it is the word "ruins". But also - siren, air alarm, curfew, checkpoint, barbed wire. And the word - mines.

«блокпост», «колючий дріт». І слово «міни».	
Буде ще багато слів, які знатиме кожен. Які матимуть сенс для кожного. І які дадуть шанс мільйонам. Це слова «відбудова», «кандидатство» і «членство», «гарантії» та «безпека». І обов'язково – слово «повернення». Звичайно, на основі слова, яке було мрією, а стане реальністю – «звільнення». Це слова нашого майбутнього! Це слова про те, що ми зробимо з тією нашою червоною калиною, з нашою славною Україною. Слова про те, куди прямує й завжди прямуватиме ворожий воєнний корабель. Про те, що робити з окупантами, коли хтось скаже: «Вова!» І, звичайно, наше вже народне – «*Доброго вечора, ми з України*!». З тієї України, де розквітає поле, а вона сивіє. Із тієї України, яка стояла, стоїть і буде стояти.	There will be many more words that everyone will know. Which will make sense for everyone. And which will give a chance to millions. These are the words - reconstruction, candidacy and membership, guarantees and security. And definitely the word "return". Of course, based on the word that was a dream, but will become a reality - "liberation". These are the words of our future! These are the words about what we will do to our red viburnum, to our glorious Ukraine. The words about where the enemy warship is heading and will always head. About what to do with the occupiers when someone says: "Vova!". And of course - our folklore already - "*Good evening! We are from Ukraine*!". From Ukraine, where the field is blooming, but her hair is getting gray. From Ukraine that stands and will stand.
України, чия не вмерла ще слава і воля. України, якій ми кажемо: «Слава!» Слава Україні! Слава нації! І кожному відоме продовження – «*Смерть ворогам*!» Бо є три слова, задля яких протягом вже ста днів після восьми років ми боремось: «мир», «перемога», «Україна». *Слава Україні!*	Ukraine, whose glory and freedom have not yet perished. Ukraine, to which we say - glory! Glory to Ukraine! Glory to the nation! And everyone knows the next phrase: "*Death to the enemies*!" Because there are three words we have been fighting for for a hundred days already after eight years: peace, victory, Ukraine. Glory to Ukraine!

ALFRED NOBEL UNIVERSITY
THE DEPARTMENT OF EUROPEAN AND ASIAN LANGUAGES AND TRANSLATION STUDIES

YAN SAMOSIIENKO

THE PROBLEM OF TRANSLATION OF PUBLIC SPEECHES OF POLITICAL LEADERS FROM UKRAINIAN INTO ENGLISH (BASED ON V. ZELENSKYI'S SPEECHES)

ABSTRACT OF MASTER'S THESIS

Scientific supervisor: DSc, Full Professor Nataliia Zinukova

Dnipro
2024

The thesis is devoted to the study of obstacles that translators can face with while translating public speeches from Ukrainian into English in political discourse and the ways of tackling these problems.

The theoretical basis of the qualification work was the works of such linguists as T. van Dijk, E. Benveniste, J. Habermas, P. Sériot, E. Sheigal, N. Arutyunova, G. Pocheptsov, A. Chudinov and others.

The relevance of this work lies in the insufficient degree of research into the methods and techniques of translating Ukrainian-language political discourse into English.

The objectives of our work were to examine the peculiarities of presidential speeches at different language levels, to consider ways of translating them into English, to assess the appropriateness and competence of the translation techniques in practice, and to offer our own solutions to problematic issues that may arise in the translation of political speeches.

The research methods used were the discourse analysis method, descriptive method, comparative method, quantitative analysis method and graphical interpretation method.

The research material is the Ukrainian-language texts of V. Zelenskyi's political speeches.

The first section provides an overview of the concept of discourse and the phenomenon of political discourse in particular, defines its functions, types and genres, examines the concept of public speaking, its characteristics and peculiarities of translation of this class of texts. The contradictory nature of the unambiguous interpretation of the phenomena of discourse and political discourse due to the existence of different ways of analysing them is also emphasised.

In the last subsection of the first chapter, we found that primarily a translator must interpret the source text correctly, and then start searching for the means of the target language that can convey the function of the source message, its pragmatism and emotionality. Nationally specific realities, peculiarities of individual politicians'

speech, author's metaphors and idioms that underline the national flavour of political discourse cause significant difficulties for translation.

In the second chapter of the qualification work, we have identified a range of texts of public political speeches by Volodymyr Zelenskyi and studied the characteristics of this type of political texts in terms of the use of linguistic means of influence that are inherent in several structural language levels. Thanks to the analysis, we were able to determine that the largest number of linguistic means of influence that require the translator's attention when working with texts is observed at the lexical and semantic level. It accounts for 40% of the means of linguistic influence, while syntactic, structural-compositional and stylistic means of linguistic influence in public speeches of the Ukrainian president account for 15%, 19% and 20% respectively. It is worth noting that during the analysis we tried to investigate not only the purely linguistic side of the transmission of the studied language units, but also to consider how the specialists conveyed the pragmatic element of the statements, as this is what we emphasised in the first chapter.

In the conclusions to the second chapter, we identified the characteristic features of presidential speeches, outlining a certain style of V. Zelenskyi's public speech texts, and linked these features to the functions of political speeches themselves, which they help to implement in practice.

Thus, the construction of the texts of Ukrainian leader’s political speeches is based on the use of short, fragmentary sentences, which is due to the practicality for both the speaker and the listeners. In particular, such a structure makes speeches more expressive and dynamic. The vocabulary of Volodymyr Zelenskyi's political speeches is quite reasonably represented by political, legal, military terminology and broad semantics terminology. In addition, there is a noteworthy frequency of use of political realities and political symbols. In general, the language of the texts is full of stylistic figures, including metaphors, similes and other stylistic devices that enhance the expressiveness of the speeches.

Among the functions embodied in the President's speeches, the main one can be clearly seen - the function of persuading listeners to take the speaker’s side, the function

of disseminating information and setting the topic of the political agenda, the mobilisation function, the function of attracting attention, and the manipulative function.

In the third section of our study, we analysed the ways in which the means of linguistic influence are translated in practice. Based on the examples selected in the second section, using comparative and transformational methods, component and structural semantic analysis, we examined the methods of transferring the elements under study from Ukrainian into English, and tried to identify whether in certain cases the pragmatic element of the text was preserved.

Given the rapid development of political events and Ukraine's European integration, it is difficult to deny that in the near future communication and the importance of its existence and development between Ukrainian-speaking and English-speaking political forces will become increasingly closer. Thus, it becomes obvious that there is a need to search for, create and study effective mechanisms of such communication, which will allow the findings of this paper to be applied in the theory and practice of translation in the future.